

Vlaams
Parlement

vergadering **C20**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 13 oktober 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over telewerk bij Vlaamse ambtenaren – 15 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het interfederaal actieplan tegen racisme – 23 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de bevraging van het Agentschap Binnenlands Bestuur bij de lokale besturen over hun werking tijdens de coronacrisis – 27 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het inburgeringstraject in tijden van corona – 37 (2020-2021)	16
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de daling van het aantal inburgeringsattesten – 112 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de uitwisseling van expertise inzake armoedebelid tussen lokale besturen – 49 (2020-2021)	25

**VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over telewerk bij Vlaamse ambtenaren
– 15 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, op 22 september 2020 hebt u de resultaten gepubliceerd van een bevraging bij 5500 Vlaamse ambtenaren waarin gepeild werd naar hun welbevinden rond thuiswerken in coronatijden. Deze enquête sloot aan bij een eerdere bevraging bij zo'n 6700 Vlaamse ambtenaren in juni, eerder dit jaar. Uit de recentste enquête blijkt dat 35 procent nog steeds voltijds van thuis uit werkt en dat 84 procent zich goed voelt bij dat telewerken.

Een aantal andere cijfers vragen ook de aandacht. Zo geeft 80 procent van de bevragden aan werk en privéleven goed op elkaar te kunnen afstemmen. Dat is positief. Maar anderzijds zegt een op de vijf van de Vlaamse ambtenaren moeilijkheden te ervaren om werk en privéleven te organiseren wanneer ze van thuis uit werken.

Dat is niet de enige bevraging. Er is ook een studie van het Kenniscentrum Gezinswetenschappen van de hogeschool Odisee: 'Thuiswerken 'nieuwe stijl'. Hoe verandert de coronatijd onze kijk op thuiswerk?' Daaruit blijkt dat het merendeel van de telewerkers aangeeft dat de werk- en gezinsuren in elkaar overlopen en dat het moeilijk is om die gescheiden te houden. Daarbij komt ook dat mensen die telewerken, duidelijk te kennen geven dat ze regelmatig worden gestoord, concentratieproblemen ervaren en schatten dat ze minder uren presteren dan normaal. Deze studie is dus zeker geen pleidooi om telewerk af te schaffen, maar het is vooral belangrijk om thuis in goede en aangename werkomstandigheden te voorzien.

Uit de enquêteresultaten bij de Vlaamse ambtenaren blijkt dat er geen differentiatie naar gender is. En dat is, in vergelijking met de vorige studie van Odisee, wel een belangrijke parameter. Want uit die studie van Odisee blijkt bijvoorbeeld dat vrouwen telewerken veel minder evident vinden dan mannen. Een derde van de vrouwen duidde aan niet akkoord te gaan met de stelling dat telewerk een betere balans toelaat tussen gezin en werk. Dat is een verschil van ongeveer 10 procent ten opzichte van de mannen.

In uw persbericht valt te lezen dat telewerk – ik citeer: " (...) de productiviteit op de werkvloer en het privéleven ten goede [komt]." Minister, het is misschien een ietwat voorbarige conclusie om af te leiden dat de productiviteit, zowel professioneel als privé, door telewerken verhoogd wordt, zeker omdat daar niet echt naar werd gepeild in deze enquête. Minister, kunt u extra duiding geven bij de gemaakte conclusie omtrent die productiviteit en de link met het privé- en werkleven? Hoe apprecieert u het effect van telewerken op de productiviteit van de Vlaamse ambtenaren? Welke initiatieven zult u nemen om de Vlaamse ambtenaren die moeilijkheden ervaren met telewerk te ondersteunen?

Ziet u in uw enquête ook een onderscheid in de antwoorden tussen mannen en vrouwen?

Zult u, minister, bijkomende maatregelen nemen om de Vlaamse ambtenaren tot meer telewerk aan te moedigen? Zo ja, welke?

Bent u van mening dat telewerk ook voor lokale besturen de norm zou moeten zijn? Welke initiatieven wilt u nemen om de dienstverlening van lokale besturen te optimaliseren in de toekomst en hoe past telewerk in dat plaatje? Op welke

manieren kunnen lokale besturen volgens u hun infrastructuur aanpassen, welk materiaal moeten ze aanschaffen en welke omkadering is nodig om telewerk binnen lokale besturen te faciliteren?

Ik dank u.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, ik dank u voor uw vraagstelling.

We hebben inderdaad een tweede enquête gedaan en de resultaten daarvan bekendgemaakt.

Vooreerst wil ik zeggen dat er inderdaad een groep mensen is die het wat moeilijker heeft met dat telewerken en daarvan ook negatieve gevolgen draagt. Daar mogen we zeker niet blind voor zijn. Maar u bent het ongetwijfeld met mij eens dat er uit die resultaten toch een heel groot positief draagvlak voor telewerk blijkt. De grote meerderheid van de mensen is eigenlijk tevreden en zegt werken en de gezins-situatie goed te kunnen combineren, daar tevreden over te zijn en het een stap vooruit te vinden. De algemene appreciatie is dus uitgesproken positief, maar er is een groep mensen die het er moeilijk mee heeft.

U vraagt mij naar productiviteit en andere voordelen. Het is evident dat er een productiviteitswinst is. In deze moeilijke coronatijden konden we dankzij telewerken blijven voortwerken, terwijl er zonder telewerken heel veel diensten zouden zijn stilgevallen. De digitalisering van de processen is een versterking van de bedrijfsefficiëntie en van het opkrikken van de productiviteit. Er gaat minder pendeltijd verloren en dat kan de productiviteit in de hand werken.

Ik zie drie voordelen als ik kijk naar digitaal werken, thuiswerken en op afstand werken. Eerst en vooral zie ik individuele voordelen. Mensen hebben een grotere autonomie om taken uit te voeren en kunnen zelf meer wegen op hun balans tussen werk en privéleven. Er blijkt een grote betrokkenheid en motivatie van het personeel. Ook ervaart het personeel hierbij het vertrouwen van zijn werkgever. Dat zijn individuele voordelen die mogelijk worden gemaakt door digitalisering.

Er zijn verder organisatorische voordelen: efficiënter werken, minder verzuim, minder kantoorruimte die moet worden bezet.

Ten slotte zijn er maatschappelijke voordelen. De belangrijkste daarvan betreft de mobiliteitsproblematiek. We kunnen veel pendeltijdwinst boeken. Zelf pendel ik van Mechelen naar Brussel en het is opvallend hoeveel pendeltijdwinst ik boek. Er zijn minder infrastructuurproblemen, minder weginfrastructuurproblemen, er is meer veiligheid op de weg, er zijn minder files. Dat zijn de maatschappelijke voordelen die spelen.

Ik kom bij het tweede punt van uw vraagstelling. Er zijn namelijk toch wel wat ambtenaren die moeilijkheden ondervinden. We mogen daar niet blind voor zijn. Het Agentschap Overheidspersoneel (Ago) heeft daarom verschillende initiatieven uitgewerkt om psychologische ondersteuning aan te bieden aan de personeelsleden van de Vlaamse overheid. Zo zijn er webinars georganiseerd rond mentaal welzijn, staat er een psychologisch ondersteuningsteam ter beschikking en is er een webpagina opgemaakt rond het specifieke probleem 'mentaal welzijn in coronatijden', met veel tips en frequently asked questions (FAQ's). Bijna 2500 personeelsleden – toch niet niks – bekeken een webinar 'Corona care: mentaal welzijn in tijden van moeilijkheden. Behoud je veerkracht'.

Voor alle duidelijkheid: buiten de crisiscontext die we vandaag kennen, zal telewerk geen verplichting zijn. Indien telewerk niet haalbaar is, door concentratieproblemen,

omgevingslawaai, de thuissituatie, of indien je liever een heel strikte scheiding hebt tussen werk en privé, kun je niet worden gedwongen tot telewerken. Nogmaals, ik heb altijd gezegd dat het een gemengd verhaal zal zijn, van een stuk thuiswerken, een stuk aanwezig zijn op kantoor en misschien ook nog op andere plaatsen werken.

U vraagt of we een onderscheid zien tussen mannen en vrouwen. In onze enquête zijn er geen significante verschillen, behalve bij één stelling. Bij de stelling 'Ik ben fier op de resultaten die mijn organisatie de afgelopen maanden heeft neergezet', blijken vrouwen trotser te zijn. 80 procent van de vrouwelijke respondenten is fier op de neergezette resultaten, tegenover 74 procent van de mannelijke respondenten. Maar we leven dan ook in de eeuw van de vrouw en ik denk dat we dat ootmoedig moeten aanvaarden.

Zal ik bijkomende maatregelen nemen? Elke crisis heeft haar uitdagingen en brengt zaken in stroomversnelling. Wat wij nu zullen doen, is proberen vooruitgang te boeken in de nieuw verworven ervaring die we hebben opgedaan, de kennis die we hebben opgedaan en de evaluatie die we daarvan kunnen maken.

Eind 2020 zullen we via een omzendbrief een nieuw kader inzake anders werken klaarstomen. Er zal hierin rekening worden gehouden met zowel de individuele als de organisatorische noden. We zijn dat volop aan het voorbereiden, om zo dat nieuwe kader, dat elders en anders werken, gelet op de ervaring die we hebben opgedaan, meer ruimte te geven.

We willen daarbij ook niet blind zijn voor de eventuele nadelen. We zullen die ook meenemen in de omzendbrief. Maar op basis van de onderzoeken en de enquêtes die we hebben gedaan, vinden we dat die nadelen ons niet mogen verlammen. De weg van meer vrijheid en autonomie, meer mogelijkheden voor mensen om ook thuis, op afstand te kunnen werken, moet behouden blijven.

We zullen veel aandacht besteden aan een goed afsprakenkader. We moeten goed communiceren om mensen de kans te geven de scheiding tussen werk en privé te behouden.

Mijnheer Warnez, lokale besturen zijn autonome werkgevers. We kunnen daar niet ingrijpen. Ik wil dat ook niet; u kent mijn lijn daarin.

We mogen ook niet vergeten dat het pendelleed bij lokale ambtenaren wel iets anders is dan bij Vlaamse ambtenaren. Een gemiddelde werknemer in een lokaal bestuur moet gemiddeld op 15 kilometer afstand van zijn werkplaats werken, wat toch anders is dan bij onze Vlaamse ambtenaren. Maar ook daar zijn er voor functies waarvoor de aanwezigheid op de werkvloer niet vereist is, mogelijkheden om telewerken te faciliteren.

Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) zal ondersteuning bieden aan lokale besturen die daarom vragen. Wij willen een soort van kader voor telewerk uitwerken, dat met inspirerende voorbeelden van telewerken en flexwerken ter beschikking van lokale besturen kan worden gesteld, die dan als autonome werkgevers daarmee aan de slag kunnen gaan.

Wat kunnen lokale besturen doen? Een deel heeft te maken met ICT-tools. Er is daar een grote versnelling. Ze kunnen een goede internetverbinding ter beschikking stellen, technische ondersteuning bieden, laptops ter beschikking stellen, een informatieveiligheidsbeleid voeren, de nodige ICT-competenties aanleren. Indien een lokaal bestuur daarvoor kiest, zal het zijn infrastructuur moeten aanpassen, headsets en gsm's ter beschikking moeten stellen, zorgen voor het onderhoud van de infrastructuur en misschien zelfs de infrastructuur van de gebouwen aanpassen.

Ik wil de lokale besturen hierbij verder ondersteunen. In het kader van het relancebeleid werk ik momenteel een project met de ietwat provocerende titel 'Gemeente zonder Gemeentehuis' uit. Gemeentehuizen zullen uiteraard blijven bestaan, maar het idee is dat, indien ik als burger graag alles digitaal zou kunnen doen met het lokale bestuur, dat ook mogelijk moet zijn. Een aantal mensen zullen wellicht nog altijd de materiële weg kiezen. Indien je digitaal werkt, zou je een gemeentehuis de facto 24 uur op 24, 7 dagen op 7 kunnen openen. Met het budget dat we daarvoor hebben, wil ik de gemeentebesturen die innoverend zijn, ondersteunen en projecten zoeken die uitrolbaar zijn in heel Vlaanderen. Op die manier kunnen we verdergaan op dat pad.

Wat de omkadering op personeelsvlak betreft, dienen de mogelijkheid tot telewerk en de afspraken hierrond te worden opgenomen in het plaatselijk arbeidsreglement en de rechtspersoonlijke regeling die elk lokaal bestuur natuurlijk zelf in de hand heeft, ook daar met het respect voor de autonomie.

Ik denk dat ik hiermee op een aantal van uw vragen heb geantwoord.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Ik hoor dat er heel wat concrete acties zijn in het kader van welbevinden van de personeelsleden. Maar we mogen die 20 procent niet uit het oog verliezen. We zijn allebei voorstander van telewerken in bepaalde omstandigheden, onder bepaalde condities. We erkennen allebei dat er veel voordelen zijn, ook organisatie- en efficiëntiewinsten voor onze overheid.

Betekent dat dan dat we de winsten die we daar maken, zullen omzetten in comfort thuis voor de werknemer? Of is dat een winst die door ons wordt opgestreken, als Vlaamse overheid, als werkgever? Dat is mijn eerste vraag.

Verder heb ik nog twee vragen. Dat nieuwe kader van de omzendbrief inzake anders werken en het traject daarnaartoe, gebeurt dat samen met de vakorganisaties?

En ten derde: ik ga ervan uit dat het traject 'Gemeente zonder Gemeentehuis' over projectsubsidies zal gaan. Hebt u daar zicht op een bepaalde timing? Ik dank u.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, met de berichten die we over corona krijgen, denk ik dat telewerken meer en meer zal moeten worden ingevoerd de komende weken, want de cijfers zien er niet goed uit. Ik denk dus dat we binnen het kader waarin we moeten werken, toch nog een aantal goede afspraken moeten maken. Ik dank collega Warnez dan ook voor zijn heel actuele vraag.

Een aantal zaken zijn al aangehaald, minister, en u hebt er ook al op geantwoord, zoals het gestoord worden, het niet aangenaam vinden om thuis te moeten werken. U haalde al aan dat we naar een mengvorm zullen moeten. Ik denk inderdaad aan een hybride vorm van zowel thuis werken als op de eigen werkplek, of misschien ook op een werkplek binnen de stads- of overheidsorganisatie waar men werkt, maar dan misschien niet het eigen kantoor. We merken immers ook bij ons dat, zeker als het over complexere dossiers gaat, dossiers waar nogal wat gevoeligheden aan zitten, oogcontact en het nauwer kunnen samenwerken met de collega's heel belangrijk is. Je voelt dat als mensen een paar weken weg zijn, in bepaalde dossiers waarvoor je met veel diensten moet samenwerken, de verschillen nogal eens boven komen liggen. En die worden dan onnodig uitvergroet door het gebrek aan menselijk contact.

U hebt het ook al gehad over de ondersteuning. Ook wij hebben dat lokaal gedaan: een volledige rugzak met vooral IT-materiaal, maar ook een gsm en ander kantoor-materiaal dat men nodig heeft. Er is wel iets waar wij heel veel opmerkingen over krijgen, minister. En ik kan me voorstellen dat, met de winterperiode in aantocht, die vragen zullen toenemen. Als men thuis zit te werken, moet men namelijk het huis verwarmen en elektriciteit verbruiken, terwijl als men op kantoor zit, de verwarming thuis uit kan blijven. We hebben daar toch al een aantal opmerkingen over gehad. Ik pleit dan wel voor uniformiteit, misschien ook met een aantal andere zaken die wij moeten doen om dat thuiswerk beter te ondersteunen. We moeten daar niet in elke stad en gemeente een eigen reglement voor gaan uitwerken. Misschien kan dat bijvoorbeeld binnen de schoot van ABB gebeuren. Zo kunnen we bijvoorbeeld denken aan een dagprijs die als extra vergoeding vanuit de stad of gemeente kan worden gegeven aan de ambtenaar die thuis zit te werken, om de vaste kosten mee te ondersteunen.

En dan had ik nog dezelfde vraag die collega Warnez heeft gesteld. 'Gemeente zonder gemeentehuis', het leeft heel erg in Nederland. Wij volgen dat ook een beetje op, omdat er een aantal leuke ideeën en kostenbesparende aspecten aan verbonden zijn. Het is dus heel interessant dat u er ook aan denkt. Wanneer mogen we daar iets van verwachten, qua timing en verdere uitwerking?

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Ik wil daar nog één element aan toevoegen, dat ik ook al heb aangekaart bij een vorige gelegenheid waarbij het over telewerk ging. Je hebt enerzijds het individu, het personeelslid. Het gaat over zijn functioneren, zijn welbevinden, de manier waarop hij met telewerk omgaat. Maar mijn vraag gaat over de leidinggevende en de directie. Hoe staan zij daartegenover? Merkt u daar een evolutie? Er is natuurlijk een groot verschil tussen wat er gebeurde in de eerste weken van de eerste golf en dan een x-aantal maanden later. De ideeën kunnen natuurlijk wel wat veranderen. Ziet men daar een evolutie in de houding van de leidinggevenden over het telewerk in het algemeen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Bedankt, collega's. Het zijn allemaal heel interessante vragen. Het is ook een heel interessant thema.

Collega Buysse, ik denk dat er een evolutie is, maar een evolutie op twee manieren. Helemaal in het begin waren we heel enthousiast dat die digitalisering en het telewerken veel beter meevielen dan we dachten. Heel veel leidinggevenden hebben dat ook gevoeld. Het is een stukje de controle loslaten, en dan blijkt dat mensen ook op afstand, met telewerken, goed kunnen functioneren en hun job naar behoren kunnen doen. Dat was in het begin voor veel mensen ook een opluchting, een nieuwe ervaring, waarbij men dat heel positief evalueerde.

Doorheen de maanden is daar echter iets bij gekomen, wat collega Van Miert ook heeft beschreven, namelijk dat organisaties ook nood hebben aan momenten van fysiek contact. We misten ook wel iets door uitsluitend te telewerken en op afstand te moeten werken. We werden gedwongen om dat te doen, waardoor er een stuk verkorreling ontstaat van een organisatie. De menselijke interactie wordt gemist. Sommigen noemen dat wat provocerend, en bijna erotiserend, de huidhonger. Maar hier gaat het, onder ambtenaren, over de menselijke contacten, de overleg-momenten die je niet helemaal kunt opvangen met Zoom of andere zaken. Dat overtuigt steeds meer mensen om over een balans tussen de twee te spreken. En ik denk dat dat de juiste zaak is: we kunnen meer doen dan vroeger, we kunnen daar verder in gaan, de technologie laat ook veel meer toe en zal ook alleen maar beter worden, maar tegelijkertijd moeten we er ook rekening mee houden dat een

organisatie maar goede samenhang blijft vertonen als er ook fysieke momenten van samenwerking en contact zijn.

Ook onze leidinggevenden hebben dat zo ervaren. Ik denk dat er in het begin wat aarzeling was. Die aarzeling is bij velen overwonnen, maar tegelijkertijd krijgen we ook het signaal dat we er rekening mee moeten houden dat mensen behoefte hebben om elkaar ook geregeld eens te zien en ervaringen uit te wisselen op een andere manier dan digitaal.

Het project van de gemeente zonder gemeentehuis, of de stad zonder stadhuis, is voor ons inderdaad een belangrijk project. We zitten op twee sporen. We moeten dat nog wat verder concretiseren, en dan gaan we daar zeker ook mee naar de commissie komen. Dat zal voor een stuk een projectoproep zijn, waarbij we natuurlijk onze lokale besturen challengen. Het gaat dus voor een stuk om project-subsidies, maar het moet innovatief, uitrolbaar en dupliceerbaar zijn. We gaan vanuit Vlaanderen gemeentebesturen aanmoedigen om zich in te schrijven, maar wat ze doen, moeten we kunnen kopiëren en uitrollen. Dan zijn we echte winst aan het maken.

Het tweede waar we aan denken, is om een groep gemeenten samen te brengen van verschillende omvang en verschillende morfologie, om de handen in elkaar te slaan en op dat spoor verder te werken. Ook daar zetten we de uitrolbaarheid centraal. Het zal dus een combinatie van die twee sporen zijn. We moeten dat nog wat verder concretiseren. De bedoeling is dat we daar in 2021 mee van start gaan. We willen dat niet laten liggen. We moeten de koe bij de horens vatten in dit thema. Er bestaan trouwens al heel wat goede ideeën. Die moeten gematerialiseerd worden.

De omzendbrief, met de werktitel 'Anders werken', is een vernieuwing van de omzendbrief-Bourgeois, die op dat moment innoverend was. We moeten natuurlijk opnieuw een sprong vooruit maken. Evident gaan we daarover overleggen met de vakorganisaties. Dat is de logica zelve. Dat is de evidentie zelve. De bedoeling is om dat tegen het einde van het jaar te doen.

Er was ook nog een vraag naar een onderbouwing van het telewerken en het uitwerken van een gemeenschappelijk reglement. De bedoeling moet zijn dat we ondersteunen, dat we een soort draaiboek geven, of een boek met 'best practices', of een aantal aanbevelingen, maar zonder in te breken in de lokale autonomie. Dat wil ik absoluut niet. Maar je kunt wel iets richtinggevents hebben. Als die regio er zal zijn, zal men met de gemeenten van de Kempen kunnen afspreken om overal hetzelfde te doen. Voilà, dat is de eerste winst voor de regio's, dat je regionaal tot gedeelde afspraken kunt komen. Ook de prijs is een discussie die men lokaal zal moeten voeren. Collega Jambon komt daar ook bij kijken, die verantwoordelijk is voor het facilitair management, om dat nader te bekijken. Wij gaan nu alleszins al met onze omzendbrief, samen met de vakbonden, proberen om een goed kader neer te poten.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kijk uit naar de omzendbrief. Ik roep ook nog even op om er zeker voor te zorgen dat iedereen thuis comfortabel kan werken, als hij dat vrijwillig doet. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het interfederaal actieplan tegen racisme – 23 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Minister, het interfederaal actieplan tegen racisme is een plan dat al heel lang, al gedurende twintig jaar, wordt aangekondigd. In januari heeft voormalig premier Wilmès die aankondiging gedaan. Dat werd goedgekeurd op het Overlegcomité van 19 februari. Eind september hebt u via sociale media wereldkundig gemaakt dat het was goedgekeurd.

De krijtlijnen kent u beter dan ik: een algemeen en gecoördineerd beleid, optimaliseren van de monitoring, sensibilisering, performante wetgeving en tot slot het aanpakken van cyberhaat. Dat is uiteraard allemaal bijzonder lovenswaardig.

Minister, wat is er afgesproken over het verdere proces en de werkwijze van het interfederaal actieplan? Welke acties ziet u daar op Vlaams niveau aan gekoppeld? Hoe ziet u dat in relatie tot het Vlaamse voorzitterschap volgend jaar? En werd er rekening gehouden met het EU-actieplan ter zake?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Partyka, laat me zeggen dat ik eerst en vooral heel blij en trots ben dat we deze startnota eindelijk hebben kunnen maken. We zijn daarmee eindelijk gestart met de opbouw van een nationaal actieplan tegen racisme. Het is immers al twintig jaar geleden dat België zich in Durban internationaal heeft geëngageerd om zo'n actieplan te maken. We worden er geregeld op gewezen dat we dat nog niet hebben. We zijn nu eindelijk zover, ook dankzij wat in ons regeerakkoord staat, namelijk dat we racisme in al zijn vormen verwerpen, dat we er consequent tegen zullen optreden en dat we meewerken aan de interfederale actieplannen in dat verband. We zijn er nu in dit toch complexe land in geslaagd om de startnota te realiseren. Dat is een eerste belangrijke stap.

De totstandkoming van zo'n interfederaal actieplan verloopt in twee fases. De eerste fase is dus die startnota, die is besproken in werkgroepen, en is vervolgens op 25 september goedgekeurd op de Interministeriële Conferentie Racismebestrijding. Nu zijn we gestart met de tweede fase, de organisatie van interfederale technische werkgroepen, met als opdracht het concretiseren van de operationele doelstellingen uit de startnota in concrete acties. Dat gebeurt eerst op administratief niveau. Dan volgt een politieke bespreking binnen de werkgroepen van de interministeriële conferentie. En er is ook overleg gepland met het maatschappelijke middenveld en lokale besturen.

Dat proces wordt gecoördineerd door de federale overheid. Het verwachte resultaat is evident een nationaal actieplan. Het finale actieplan zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de ministerraden van alle bevoegde regeringen en gevalideerd door het Overlegcomité. Dat is de procedure.

U vraagt mij welke krijtlijnen er komen. Dat is de tweede fase, waar we nu aan beginnen. De nadruk ligt hier vooral op het interfederale karakter van het actieplan. De acties zullen dus in de eerste plaats gericht zijn op een samenwerking of afstemming tussen meerdere bevoegdheidsdomeinen. Hate speech en cybercriminaliteit zijn twee voorbeelden van waar Vlaamse of regionale bevoegdheden – in dit geval vooral gemeenschapsbevoegdheden – samenvallen met of dicht komen bij de

federale. En daar moeten we samenwerken. Als er eigen Vlaamse beleidslijnen zijn, of van andere gemeenschappen, die sterke praktijken hebben, kunnen die ook ter inspiratie worden meegegeven aan andere partners. Maar de bedoeling is dus niet om een inventaris te maken van uitsluitend Vlaamse bevoegdheden, samen met uitsluitend federale. Waar er wisselwerking is of waar er samenhang moet zijn om tot een effectief antiracismebeleid te komen, daar moeten we ons interfederaal actieplan op enten.

U vraagt wat wij gaan doen. Wel, vanaf midden 2021 hebben we het voorzitterschap. De prioriteiten voor het Vlaamse voorzitterschap zullen dus in de volgende maanden samen met de collega's worden bepaald. Het kan niet dat, als Vlaanderen het voorzitterschap neemt, we het ineens over een andere boeg gooien. Eigenlijk is het 'a work in progress' en dus de volgende maanden gaan de concrete acties worden uitgewerkt. En op dat moment nemen we dan over en gaan we proberen om gedurende die zes maanden zo snel mogelijk zoveel mogelijk resultaat te boeken.

U vraagt of we rekening hebben gehouden met het EU-actieplan tegen racisme. Dat is een terechte vraag. Dat EU-actieplan tegen racisme is net verschenen. Dat is heel nieuw. Het is nu aan de nieuwe federale voorzitter om de opmaak van de ontwerp teksten te begeleiden, om de elementen uit dit EU-actieplan op te nemen. Ook vanuit onze insteek zullen we bekijken welke elementen we kunnen meenemen. Bij de startnota was daar dus eigenlijk nog geen sprake van. We gaan dat nu bij de uitwerking evident integreren.

Tot daar een aantal elementen van antwoord in een proces dat net gestart is en dat nu in een tweede fase gaat voor de uitwerking.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Boeiend, denk ik. Het lijkt me wel een goed proces en een goede manier van werken om er samen werk van te maken. Wat de timing betreft: wanneer wordt er ongeveer gemikt om naar de respectievelijke minister-raden te gaan?

De samenwerking met de administratie, de politieke werkgroepen en de maatschappelijke verantwoordelijken vind ik heel interessant. Misschien is het ook een idee om daar een parlementaire afvaardiging uit de respectieve parlementen over te laten discussiëren, om daar ook een sessie aan te wijden en ook eventueel een input te vragen. Het is maar een voorstel. U doet er uiteraard mee wat u wilt. Het lijkt me wel een interessante manier van werken. Ik herinner me dat het voor klimaat ook gebeurd is dat er vanuit de verschillende parlementen een gemeenschappelijke vergadering is geweest om het over de bezorgdheden te hebben vanuit de verschillende bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Het is maar een suggestie. Voor de rest is misschien de vraag welke administraties vanuit Vlaanderen die gesprekken dan voeren in die verschillende werkgroepen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik neem de suggestie mee, mevrouw Partyka, over de interparlementaire of de parlementaire begeleiding.

De voorzitter: Excuseer, minister, dat is zo met dat digitaal vergaderen. Mevrouw Sminate had het woord gevraagd. Mijn excuses.

Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Het is een open deur intrappen, maar racisme is verwerpelijk, net als alle andere vormen van discriminatie. Het is uiteraard een heel

goede zaak dat daar actie tegen ondernomen wordt. We stellen nu ook vast dat het nieuwe federale regeerakkoord ervoor gekozen heeft om een heel breed actieplan op te maken, dat niet alleen draait om de strijd tegen racisme, maar alle vormen van discriminatie omvat, en daar gaat uiteraard onze voorkeur naar uit. Al hoor ik in de wandelgangen sommige partijen erop aandringen dat er naast dat plan ook een volledig apart plan over racismebestrijding zou worden opgemaakt. Ik wil eens horen of die plannen nog altijd bestaan of dat er effectief alleen wordt gewerkt aan dat brede plan zoals het nu op tafel ligt.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Een heel korte vraag maar. Antiracisme, allemaal goed en wel, maar er is natuurlijk een vorm van racisme die altijd onderbelicht blijft, als hij al benoemd wordt – volgens mij wordt hij zelfs nooit benoemd – en dat is het antiblankenracisme. Ik weet niet of u de media vandaag hebt gelezen, maar er is alweer een geval van een blanke schooljongen die in elkaar wordt gemept door Marokkanen, denk ik, als ik het goed kan inschatten – het zijn alleszins Noord-Afrikanen. Dat is niet de eerste keer en het zal ook niet de laatste keer zijn. Dat duikt steeds opnieuw op, dat fenomeen van roedels Marokkanen die hun slachtoffer altijd uitkiezen bij de autochtone, blanke bevolking. Ik denk dat dat een heel grote blinde vlek is die dringend onder ogen moet worden gezien en waar er natuurlijk tegen moet worden opgetreden.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank alle sprekers voor hun bijdrage.

Eén, wat mevrouw Sminate vroeg, ik heb daar geen weet van. Als dat een discussie is die zich op het federale niveau aftekent, dan is dat iets wat men daar op de eerste plaats moet uitklaren. De vraag of er extra plannen zijn, is een verantwoordelijkheid voor het federale beleidsniveau. We hebben een uitdrukkelijk internationaal gevalideerd engagement om een interfederaal actieplan tegen racisme te maken. Ik ben blij dat we daar nu goed mee bezig zijn. De bedoeling is dat het zo snel mogelijk rond zou zijn. Ik kan daar geen juiste datum op kleven. Oorspronkelijk was zelfs gezegd tegen begin volgend jaar, maar dat lijkt me wel erg snel, zeker omdat de regering nu pas gevormd is. Ik denk dat er wel iets meer tijd voor nodig is om dat mogelijk te maken, maar dat komt.

Twee, ik neem de suggestie mee, zoals ik daarstraks ook zei tegen mevrouw Partyka, om na te denken hoe er daarover zo'n interfederaal parlementair debat kan zijn. We hebben dat over het klimaat ook gehad. Dit is misschien ook een heel interessant thema om dat te doen. Ik denk dat het misschien wel mogelijk is.

Drie, collega Van Rooy, ik denk dat elke vorm van geweld te verwerpen valt en dat daar heel kortdaat tegen moet worden opgetreden. U kent mijn mening daarover. Dat moet niet gebeuren met onderscheid des persoons. Als er geweld gepleegd wordt tegen mensen, moet men daar kortdaat tegen optreden en moet men dat ook bestraffen. Ik denk dat de vorm van geweld waar u naar verwijst, een totaal onaanvaardbare vorm van geweld is waartegen kan worden opgetreden.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Ik wil gewoon zeggen dat ik heel blij ben met het antwoord. Het lijkt me een uitstekende manier van werken. Als we volgend jaar het Vlaamse voorzitterschap hebben, zal dat ongetwijfeld een mogelijkheid zijn om eigen accenten te leggen. Ik kijk ernaar uit om daaraan mee te kunnen werken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de bevraging van het Agentschap Binnenlands Bestuur bij de lokale besturen over hun werking tijdens de coronacrisis – 27 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): We hebben het er eerder op het jaar, in het voorjaar, naar aanleiding van de coronacrisis al eens over gehad: de grote aanpassingen die ook door ambtenaren en lokale besturen zijn gebeurd om toch te blijven zorgen voor een dienstverlening. Dat heeft gemaakt dat er heel wat tijdelijke en ook heel plotse maatregelen zijn genomen door veel lokale besturen met betrekking tot telewerk. Flexibeler werken heeft een grote inzet en flexibiliteit van onze personeelsleden gevraagd, waar we hen heel dankbaar voor zijn. De vraag is hoe we daar op korte en op middellange termijn mee omgaan. Onmiskenbaar brengt dat veranderingen met zich mee, die ook blijven nazinderen en die ook gaan doorwerken in verschillende rechtspositieregelingen.

U hebt toen geantwoord dat het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) een bevraging had opgestart met het oog op een analyse van de opportuniteiten en de belemmeringen tijdens de coronacrisis. De vraag is welke conclusies er uit die rondvraag zijn getrokken, wat u daar als minister dringend in vindt en wat u eventueel versneld wenst aan te pakken. Welke elementen zult u meenemen naar de besprekingen over de rechtspositieregeling van de lokale besturen?

Dit is, moet ik toegeven, een heel algemene vraag: hoe ziet u die rechtspositieregeling van de lokale besturen in de toekomst?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega Partyka, de bevraging waarnaar u verwijst, werd digitaal op 20 april 2020 rondgestuurd, dus bij de aanvang van de coronacrisis. De lokale diensten worden als essentiële dienstverlening beschouwd en moeten aldus verzekerd worden. De rondvraag had voornamelijk tot doel zicht te krijgen op de wijze van tewerkstelling van de personeelsleden in de lockdownperiode. De antwoorden en conclusies van de analyse moeten vanuit deze context worden benaderd. 68 procent van de aangeschreven gemeentebesturen heeft onze bevraging ingevuld. Dat is een representatief staal, denk ik.

Als besluit uit de rondvraag kunnen volgende clusters met bijhorende aandachtspunten worden gemaakt.

Ten eerste: thuiswerk en digitalisering. De lockdownperiode is een duidelijke wake-upcall geweest voor lokale besturen. Zij hebben zich slagkrachtig getoond. Opgedane ervaring over het thuiswerken en het toenmalige gebrek aan voldoende en degelijke digitale werkmiddelen hebben lokale besturen aan het werk gezet inzake creatieve oplossingen, flexibele inzet van materiaal en personeel. Lokale besturen zetten nu, een half jaar later, veel meer in op zowel digitale werkmiddelen als de digitale geletterdheid van hun personeel. Ze hebben ook bewezen snel te kunnen schakelen, bijvoorbeeld door hun infrastructuur aan te passen en te investeren in de benodigde apparatuur voor hun personeelsleden en in de installatie en het onderhoud ervan. Dat is een eerste cluster.

Een tweede cluster: de vraag naar flexibiliteit bij het inzetten van personeel. Er was veel extra inzet van personeel gedurende de start van de covidperiode. Dit

zorgde ook voor een sterker teamgevoel en een grotere organisatiefierheid, lieten velen weten. Problemen inzake de inzet waren enerzijds eigen aan het individu of het takenpakket van het personeelslid zelf – dingen die niet binnen zijn mogelijkheden lagen – en anderzijds aan de begrenzing van de mogelijkheden tot het ter beschikking stellen van personeelsleden aan andere overheden of rechtspersonen. Vandaag de dag is er het probleem dat we dat niet altijd even gemakkelijk kunnen.

Het aandeel contractanten dat andere taken of een andere functie kreeg, is groter dan het aandeel statutairen dat andere taken kreeg binnen het eigen bestuur. Dat is op het eerste gezicht een eigenaardige vaststelling omdat het makkelijker is om statutairen op eenzijdige wijze een ander takenpakket te geven dan contractanten. De juridische situatie is zo dat een lokaal bestuur statutairen eenzijdig een andere taak kan geven. Bij een contractueel is daarvoor een contractuele onderhandeling nodig tussen twee personen. Ondanks dat feit blijkt dat er meer contractuelen een andere taak gekregen hebben dan statutairen. Dit zal voorwerp uitmaken van verder onderzoek. Dat sterkt me alleszins in mijn overtuiging dat er ook andere, niet noodzakelijk enkel positieve, elementen verbonden zijn aan het statutaire karakter van een personeelslid. De flexibiliteit bij contractuelen was op het eerste gezicht groter dan bij de statutairen. Dat zegt niets over een individueel personeelslid of over een engagement, dat is gewoon een geglobaliseerde, geaggregeerde vaststelling.

Een derde cluster is communicatie en ondersteuning. De bevraging is in april gebeurd, destijds waren de verschillende communicatiekanalen pas opgestart. Ondertussen zijn ze uitgebreid en verfijnd. De context van de bevraging was toen dus eigenlijk een hele andere dan die van vandaag. Ik denk dat we ondertussen, ook vanuit Vlaanderen, op een heel andere manier en intensiever met onze lokale besturen over deze materies praten.

Er was ook een vergelijkbaar probleem inzake de ongelijkheid tussen contractanten en statutairen. De discussie over dienstvrijstelling versus tijdelijke werkloosheid blijft ook nu nog een gevoelige materie. Daarnaast vinden lokale besturen het ook belangrijk een onderscheid te maken tussen werkenden en niet-werkenden, ongeacht de overmachtssituatie.

Uit het voorgaande blijkt dat het verder wegwerken van de verschillen tussen statutairen en contractanten prioritair is voor een evenwaardige behandeling van alle personeelsleden op de werkvloer. Dat is dus een motivatie voor het werk dat we aan het uitvoeren zijn.

De analyse beslaat vijf pagina's en kan ter beschikking gesteld worden van de parlementsleden. Ik denk dat het een interessant document is, dat ik graag overmaak aan jullie.

U vraagt mij welke zaken die uit de analyse naar voor kwamen ik het meest dringend vind om versneld aan te pakken en welke wijzigingen ik zal aanbrengen. Op 18 september hechtte de Vlaamse Regering haar eerste principiële goedkeuring aan het besluit houdende maatregelen tot regularisatie van bepaalde gevolgen van de pandemie veroorzaakt door het coronavirus voor de personeelsleden van lokale en provinciale besturen. Dit wijzigingsbesluit pakt enkele dringende zaken aan die door de pandemie naar voren zijn gekomen.

In het wijzigingsbesluit kwamen onder andere de volgende zaken aan bod: de gelijkstelling van periodes van tijdelijke werkloosheid voor de berekening van de anciënniteit, de eindejaarstoelage en de vakantiedagen; de gelijkstelling van het corona-ouderschapsverlof met het reguliere ouderschapsverlof. Op die manier worden onze ambtenaren en hun statuut zo goed mogelijk behandeld.

In tweede orde voert het besluit enkele dringende maatregelen in om te conformeren aan hogere en andere normen. Deze maatregelen werken bepaalde verschillen tussen statutairen en contractuelen verder weg, onder meer in de hospitalisatieverzekering en het opvangverlof.

Tot slot creëert het besluit de mogelijkheid voor personeelsleden van lokale besturen om op vrijwillige basis bepaalde loonaspecten in te ruilen tegen voordelen ter bevordering van de fietsmobiliteit. We hebben tijdens de coronapandemie gezien dat veel mensen de overstap gemaakt hebben naar de fiets. We zijn daar blij om en proberen nu een rechtszeker kader te creëren om dit verder aan te moedigen.

U vraagt mij welke elementen ik zal meenemen naar de normale besprekingen met betrekking tot de aanpassing van de rechtspositieregeling voor het personeel van de lokale besturen. Ik denk dat de bevraging een momentopname was, bij het begin van de lockdownperiode, en dat enige voorzichtigheid dus geboden is bij het bekijken van deze resultaten op iets langere termijn. Ik hecht wel een grote waarde aan de inbreng van de lokale besturen, vandaar dat er op 25 en 28 september een online intervisiemoment rond modern hr-beleid werd georganiseerd met lokale besturen, waar lokale besturen hun inbreng konden doen over enkele belangrijke hr-thema's. De verkregen informatie zal gebruikt worden ter inspiratie voor de nieuwe regelgeving rond de lokale rechtspositieregeling.

Hoe zie ik die toekomstige rechtspositieregeling? Ik vind het persoonlijk belangrijk dat de lokale besturen meer autonomie krijgen om hun eigen rechtspositieregeling vorm te geven en een op maat gemaakt hr-beleid te kunnen uitwerken. U zult opmerken dat dit in al mijn tussenkomsten een belangrijke rode draad is: ik geloof echt in veel meer ruimte, in veel meer autonomie voor lokale besturen, opdat zij in alle wijsheid op maat gemaakte antwoorden kunnen formuleren. Ik verzet me tegen een keizer-kostermentaliteit.

Naar mijn mening moet de overheid enkel kaderend werken en niet te veel sturend. Dat hangt daarmee samen. De bedoeling is om enkel te werken met enkele grote principes over bezoldiging, ontslag en verloven en ervoor te zorgen dat een aantrekkelijke en competitieve selectie- en aanwervingsprocedure mogelijk wordt. Er moet meer ingezet worden op competentiegericht werven. Ik bekijk of er een nieuwe loonsystematiek kan komen, gebaseerd op een mix van ervaring, prestaties en financiële groeitrajecten. Dat zijn de uitgangspunten waarmee we naar die toekomstige rechtspositie van lokale besturen kijken. Ik hoop dat ik u daarmee voldoende beantwoord heb, mevrouw Partyka.

– *Sam Van Rooy treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Bedankt, minister, u hebt bijna te veel verteld. Het is ingewikkeld om te horen, omdat u verwijst naar een document. Ik vind het heel interessant wat u allemaal gezegd hebt. We zouden u inderdaad dankbaar zijn als u ons dat document ter beschikking kunt stellen, want ik denk dat de bevraging uiteraard niet alleszeggend is, omdat ze gebeurde op een bepaald moment in de crisis.

Ik denk inderdaad dat de coronacrisis een soort van catharsis of een deeltjes-versneller is geweest om sommige evoluties bij de lokale besturen ingang te doen vinden. In die zin is het wel bijzonder interessant om te bekijken wat dit teweeggebracht heeft en welke conclusies we daaruit kunnen trekken, onder andere inzake de statutairen en contractuelen. Het is nu te moeilijk voor mij om daarop in te gaan, omdat ik de nodige informatie nog niet heb. We kunnen het daar bij een volgende gelegenheid zeker verder over hebben.

Uiteraard delen we uw mening over die keizer-kostermentaliteit. Dat mag echter niet het enige zijn. Ik denk dat de Vlaamse overheid ook een sturend beleid kan voeren om een goed beleid te voeren. Ik denk dat het ene het andere niet uitsluit. Ik zou zeggen: we komen er later zeker nog op terug.

Ik wil van deze gelegenheid gebruikmaken om nog iets anders te vragen, niet over het personeel van de lokale besturen, maar over de lokale besturen zelf en over eventuele nieuwe richtlijnen voor het houden van vergaderingen, gemeenteraden, schepencolleges en dergelijke naar aanleiding van het stijgende aantal besmettingen.

We worden daar een beetje ingehaald door de realiteit. Bij mijn weten heeft ABB nog geen nieuwe richtlijnen daarover gegeven. Ook daar zou enige autonomie dus op zijn plaats zijn, om niet te decreteren dat er fysiek vergaderd moet worden als dat op een andere manier kan.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Er zijn een aantal elementen. Wat uw laatste vraag betreft, mevrouw Partyka: vorige vrijdag – maar het is nu nog maar dinsdag en ik kan begrijpen dat u nog niet alles hebt kunnen lezen – heeft het Crisiscentrum van de Vlaamse overheid (CCVO) een nieuwe richtlijn rondgestuurd, een nieuwe nieuwsflits rond het vergaderen door lokale besturen. Daarbij wordt heel uitdrukkelijk aangegeven dat de epidemiologische context kan worden gebruikt om te beargumenteren waarom fysiek vergaderen niet kan en waarom men verkiest om verder digitaal te vergaderen.

Katrien Partyka (CD&V): Onze mailbox puilt uit van allerlei goede richtlijnen, omzendbrieven en dergelijke.

Minister Bart Somers: Collega Partyka, ik weet dat u die vraag stelde om te onderzoeken of ik wist of die nieuwsflits verstuurd was. *(Gelach)*

Hij werd alleszins verstuurd. Het is goed dat we dat hier nog eens kunnen herhalen. Ik begrijp dat een burgemeester het, zeker in coronatijden, heel druk heeft. Alle lokale besturen zijn uitdrukkelijk op de hoogte gebracht van het feit dat ze, in het licht van de epidemiologische context, na eenvoudige motivatie ook verder digitaal kunnen vergaderen, een terechte bezorgdheid van u. Dat staat ook op de ABB-website, waarvan ik weet dat u ze elke ochtend als eerste bekijkt wanneer u om halfzes opstaat.

Een tweede element is de nota van ABB, die we u met heel veel plezier zullen overmaken.

Ten derde is het inderdaad een heel boeiende context. Ik denk dat we daar inderdaad de komende tijd ook verder over moeten praten. Ik wil wel een nuance aanbrengen. We hoeven niet over alles hetzelfde te denken. U zegt dat de Vlaamse overheid sturend kan optreden ten aanzien van lokale besturen om een goed bestuur mogelijk te maken. Mijn overtuiging is dat Vlaanderen misschien soms wat meer moet luisteren naar de lokale besturen om een goed beleid te kunnen voeren. Ik geloof echt dat we partners zijn en van elkaar kunnen leren, maar wel op basis van gelijkheid en gelijkwaardigheid. Ik zie namelijk heel veel positieve evoluties gebeuren bij lokale besturen en nieuwe inzichten ontstaan, waar de Vlaamse overheid eigenlijk van kan leren. Een laatste voorbeeld is die fietsmobiliteit. Men heeft in Antwerpen een nieuw systeem uitgewerkt om ambtenaren te vergoeden en te ondersteunen op het vlak van fietsmobiliteit. Dat werd overgenomen door een aantal andere steden en gemeenten. We hebben dat nu in Vlaanderen gelegitimeerd en mogelijk gemaakt, want dat zat nog in een grijze zone. We zijn nu volop aan het nadenken over de vraag of we dat ook niet dringend voor onze

eigen ambtenaren zouden moeten doen. U ziet daar een omgekeerde beweging. Ik stel dat heel vaak vast. Ik ben zelf ook burgemeester en ik geloof dat Vlaanderen ook heel veel kan leren van de lokale besturen. Uiteraard heeft Vlaanderen een taak en een opdracht in die correlatie met de lokale besturen. Maar ik denk dat het tweerichtingsverkeer is, waarbij Vlaanderen en onze administraties goed moeten begrijpen dat ze goed moeten luisteren naar de lokale besturen omdat ze daar heel veel van kunnen leren. Ik weet dat u me op dat vlak zeker niet zult tegenspreken.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Dat is zo. Ik ben nieuw in deze commissie, maar misschien kunt u dat overleg met de lokale besturen op een gestructureerde manier voeren zodat die nieuwe inzichten van onderuit meegenomen kunnen worden in het grotere debat. Daar twijfel ik inderdaad niet aan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het inburgeringstraject in tijden van corona – 37 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Sam Van Rooy

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Minister, mijn vraag gaat over de inburgeringstrajecten. U hebt, naar aanleiding van de coronacrisis, op korte termijn 500.000 euro vrijgemaakt om chromebooks in bruikleen te geven aan inburgeraars.

De sessies liepen daar minstens tot 31 augustus via afstandslernen en zelfstudie. Zeker voor die groep is het belangrijk, denk ik, om 'on track' te blijven en het contact zeker niet te verliezen.

Naar aanleiding van de Septemberverklaring is ook geld vrijgemaakt om de inburgeringscursussen te digitaliseren.

De vraag is: die 500.000 euro die is uitgetrokken, welke lessen zijn daaruit getrokken en welke aspecten kunnen een blijvend karakter krijgen?

Levert deze aanpak de verwachte resultaten op? Is er een verschil met de digitale resultaten?

Wat zijn de ervaringen van de mensen op het terrein? Dat digitale, werkt dat of werkt dat niet? Kunnen we dat meenemen in de klassieke opleiding? Wat zeggen de inburgeraars zelf? Hoe hebben ze het zelf ervaren?

De 15 miljoen euro waarin u voorziet naar aanleiding van de Septemberverklaring, welke initiatieven ziet u daarvoor als prioriteit om te investeren op het vlak van inburgering?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Los van corona stond digitalisering van het aanbod binnen inburgering altijd al hoog op de agenda. Dat hebben we ook heel duidelijk opgenomen in het regeerakkoord en ook in mijn beleidsnota. Wij waren de overtuiging toegedaan dat een meer gedigitaliseerde benadering van die inburgeringstrajecten heel veel voordelen heeft. Mensen kunnen sneller aan de slag en dus sneller op eigen benen staan, kunnen werk en inburgeren beter met elkaar

combineren. We kunnen ook een grotere objectiviteit nastreven. We kunnen ook examineren en op basis van een duidelijk digitaal aanbod kan dat een stuk gemakkelijker. Corona heeft dat allemaal wat versneld, maar er was wel al een basisfilosofie om ons inburgeringsbeleid in die richting te versterken.

Wat zijn de conclusies? Men kan meer op maat werken en ik heb cijfers die dat aantonen. Hoogopgeleiden kunnen sneller werken en anderen meer op eigen initiatief en zo komt er meer ruimte om mensen te begeleiden die wat zwakker staan. Dat is de logica van digitalisering.

Ook organisatorisch zijn er tal van voordelen. Ik geef een voorbeeld. Sommige mensen moeten het vak Maatschappelijke Oriëntatie volgen in een zeldzame taal, bijvoorbeeld Tibetaans. Om dat fysiek aan te bieden voor inburgeraars van West-Vlaanderen tot Limburg, mensen staan daarvoor heel lang op de wachtlijst. Nu kun je die mensen die cursus heel gemakkelijk via digitale weg laten volgen, waardoor we een versnelling kunnen realiseren.

Er zijn ook meer mogelijke instapmomenten. Vroeger begon de ene cursus bijvoorbeeld op 4 februari en een andere in september, maar door digitaal te werken kun je veel meer instapmogelijkheden creëren. En als het volledig digitaal zal verlopen, dus niet alleen met de leerkracht die via Zoom praat, maar een volledig digitale cursus, dan is elk moment een mogelijk instapmoment, want dan kan iedereen beginnen wanneer hij of zij dat wil. Ik geef een voorbeeld. Ik heb hier nieuwe cijfers van maart tot augustus 2020 ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Het aantal cursisten die de cursus Maatschappelijke Oriëntatie begon in die periode, steeg van 2605 in 2019 naar 4908 in 2020, bijna een verdubbeling. Versta me goed: begon, want straks gaat collega Van Rooy me vragen hoeveel van die inburgeringstrajecten beëindigd zijn. Dat is een andere discussie; hier gaat het over het daadwerkelijk opstarten van de inburgeringstrajecten. En dat is mede mogelijk gemaakt door twee dingen: een betere interne organisatie – nieuwe leiding, een nieuwe directeur die de zaken aanpakt en de zaken wat probeert te versnellen – en de digitalisering. Die twee gaan hand in hand om dat cijfer te verklaren.

Waarom is dat ook nog belangrijk? Niet iedereen is digitaal even vaardig, maar als je werkelijk een bijdrage wilt leveren aan de samenleving, dan zijn die digitale skills wel heel belangrijk. Door het feit dat je mensen in een digitaal proces steekt, ga je ook aandacht steken in hun digitale skills, tools en vaardigheden, waardoor ze productiever kunnen worden voor onze samenleving. Het klopt natuurlijk: niet iedereen heeft een laptop of heeft toegang tot die digitale wereld. Daarom is er dat systeem voor het uitlenen van chromebooks.

Wat gaan we zeker behouden? Het aanbod Maatschappelijke Oriëntatie op afstand gaan we behouden, omdat we zo meer maatwerk kunnen creëren. We gaan het screenen en ondersteunen van digitale vaardigheden ook behouden en we zijn van plan om een systeem uit te denken rond de chromebooks, waarbij de ontleners ook een bescheiden bijdrage betalen. U weet dat ik principieel niet geloof in een gratispolitiek. Tijdens de coronacrisis hebben we de chromebooks gratis ter beschikking moeten stellen, maar als we het digitale spoor verder willen bewandelen, dan moet er vergoeding staan tegenover het ontlenen van zo'n chromebook, net zoals bij het ontlenen van boeken in de bibliotheek.

Hoe evalueren de inburgeraars de online dienstverlening zelf? Uit signalen van leerkrachten Maatschappelijke Oriëntatie blijkt zowel bij cursisten als leerkrachten voldoening over het feit dat de stap naar digitalisering gezet is. Ze waarderen dat de cursus via digitale leermiddelen aangevat en afgerond kan worden. Tussen de maanden mei en september voerde het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII) een tevredenheidsbevraging uit en zowel bij leerkrachten als bij cursisten

was de tevredenheid vrij hoog: 95 procent of meer. Daar is dus algemene tevredenheid over.

Voor de verdere digitalisering van de inburgeringscursussen wordt een bedrag voorzien van 15 miljoen euro, dat klopt. Welke initiatieven zal ik in eerste instantie met dit budget financieren? Eerst en vooral wordt er 5 miljoen uitgetrokken voor een nieuw klantvolgsysteem. Zo'n dataopvolgingssysteem is heel belangrijk. Waarom? We vragen aan mensen dat ze examens afleggen en daarvoor slagen. Ik vind dat we dat op een degelijke manier moeten kunnen opvolgen. We vragen aan mensen dat ze binnen de twee maanden naar de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) gaan. Dat moeten we ook kunnen opvolgen. We vragen aan mensen die gedurende een bepaalde periode niet werken of niet voldoende gewerkt hebben, om hun taalniveau verder op te krikken. Je hebt daarvoor allemaal een dataopvolgingssysteem nodig met links naar VDAB, het onderwijs voor jongeren, de lokale besturen enzoverder.

1 miljoen euro zal gaan naar uitwisselingsplatformen en de overige 9 miljoen euro gaat naar de volledige digitalisering van het aanbod. Dat gaat dan niet alleen over de lessen Maatschappelijke Oriëntatie, maar ook over de testen en de screening- en oefeninstrumenten. Als we daarnaast kunnen voorzien in een performanter serversysteem en in studio's voor vormingen en lesgevers, dan denk ik dat we een serieuze kwaliteitssprong maken, wat niet alleen goed is voor de inburgeraar zelf, maar ook voor onze samenleving. Mensen zullen sneller hun plaats kunnen veroveren in de samenleving, zullen sneller kunnen bijdragen aan die samenleving, zullen zich de normen en waarden van die samenleving sneller eigen kunnen maken en zullen sneller kunnen functioneren op een positieve manier binnen die samenleving.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Ja, het is verrassend, maar eigenlijk toch wel heel goed nieuws, hé. Het toont nog maar eens de waarheid van het adagium 'never waste a good crisis' aan: wat op het eerste gezicht een bedreiging lijkt te zijn voor die inburgering, blijkt er uiteindelijk een versneller van te zijn.

– Kris Van Dijck treedt als voorzitter op.

Ik denk dat het heel goed is dat u het aangrijpt om nog meer bij te dragen tot de volwassenheid van het inburgeringsbeleid, om het om te vormen tot een volwaardig en hedendaags instrument dat mensen zo snel mogelijk helpt in te burgeren.

Het systeem van de dataopvolging lijkt inderdaad ook wel heel interessant om daartoe bij te dragen. De uitdagingen in het regeerakkoord zijn niet min. Om dat op poten te zetten, lijkt die investering mij een goede zaak.

Ik wil geen open deur intrappen, maar we mogen niet vergeten dat er altijd een groep zal zijn die we op deze manier niet kunnen bereiken. Daar moeten we toch nog voldoende aandacht aan besteden.

Wat die stijging van de cijfers betreft, die is toch echt wel spectaculair. Dat intrigeert me toch wel. Hoe schat men dat in? Komt het door de nieuwe directeur of hadden mensen gewoon meer tijd om de inburgering aan te vatten? Het is toch wel een heel interessant gegeven, want als het toe te schrijven zou zijn aan het digitale karakter van de lessen, dan zit er daar wel een 'window of opportunity' om nog meer mensen nog sneller te laten inburgeren. Dat geeft misschien ook aan dat er vroeger te weinig vertrouwen was of te veel vanuit een betuttelende visie naar inburgering werd gekeken. Digitalisering heeft de drempel misschien verlaagd en geeft meer mensen nu de kans om sneller te integreren. Die stijging, is die nu echt

toe te wijzen aan dat digitale aanbod? Of zijn er nog andere omstandigheden die daartoe bijdragen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik ben het met u eens, mevrouw Partyka, dat het interessante cijfers zijn. Door dat klantopvolgingsysteem zullen we ook in staat zijn om ons democratisch te verantwoorden, met accurate cijfers, ook in het parlement. Een van de grote problemen in heel de discussie, zowel rond inburgering en integratie als rond diversiteit in onze samenleving, is namelijk een gebrekkig data-arsenaal, waardoor we niet op een performante manier met elkaar in debat kunnen gaan en waardoor we vaak in de casuïstiek vervallen in plaats van de context te begrijpen, wat ook niet toelaat om bij te sturen of om grote problemen aan te pakken.

Ik ben samen met mijn kabinet en ook met de Vlaamse universiteiten en mijn collega's in de Vlaamse Regering aan het bekijken hoe we die data kunnen objectiveren. Een mooi voorbeeld is Denemarken, waar heel veel data heel transparant en performant bekendgemaakt worden, waardoor er een zinvoller debat mogelijk is, over de problemen en over de successen. Zo zie je de positieve dingen en de negatieve dingen. Vandaag zijn die data er onvoldoende en dus denk ik dat inzetten op een dataopvolgingsysteem een van de elementen is om daaraan te verhelpen.

Ik wil u trouwens nog een cijfer geven, een tamelijk recent cijfer: 76 procent van de inburgeraars prefereert digitale of hybride cursussen, wat toch wel een groot draagvlak is. Als we meer mensen digitaal kunnen bereiken, dan wordt alles goedkoper. En het geeft ons ook meer ruimte om meer te investeren in zij die wat zwakker zijn of die wat meer aandacht nodig hebben. De inhaalbeweging die we aan het doen zijn in het geven van die lessen Maatschappelijke Oriëntatie, die is te danken aan twee elementen: enerzijds de digitalisering, waardoor mensen sneller kunnen inhaken om lessen te volgen, en anderzijds de opkuis van het verleden. U weet dat ons agentschap een moeilijke periode heeft doorgemaakt, om heel veel redenen. Ik ben niet zozeer geïnteresseerd in het proces van het verleden, maar een van de grote uitdagingen in onze samenleving is deze problematiek en ik wil dat wij daar in Vlaanderen performant in zijn en dat we ons kunnen meten met de besten in Europa op het vlak van efficiëntie en resultaat. Wat niet efficiënt is, is dat mensen heel lang moeten wachten op een cursus. We vragen aan mensen die legaal in ons land verblijven, om zich onze normen en waarden eigen te maken en om zich in te schakelen in onze maatschappij, en dan laten we ze maandenlang wachten. De beslissing die we binnen de Vlaamse Regering genomen hebben om binnen de twee maanden VDAB in te schakelen, vind ik dan ook heel belangrijk. Mensen moeten zo snel mogelijk actief worden op de arbeidsmarkt en mogen zich niet nestelen in een soort van hangmatcultuur. Men moet beseffen dat men vanaf de eerste dag dat men hier is, moet proberen bij te dragen aan de samenleving. Maar dan moeten wij als overheid ook de tools kunnen aanreiken om dat te doen.

En als mensen dan soms negen maanden of een jaar moeten wachten op een cursus, dan is dat niet te verdedigen. Ook daar kan die digitalisering, zeker voor beperkte delen of voor een groep mensen die dat kunnen, eigenlijk vanaf dag één. Of ik ga zelfs nog een stap verder, naar mijn wildste ideeën. Er is iets waaraan ik wil werken. We weten eigenlijk relatief vroeg wanneer mensen wensen te emigreren naar ons land, niet bij iedereen, maar bij een groep mensen – ik denk aan arbeidsmigratie, huwelijksmigratie enzovoort. Indien die mensen die ambitie hebben, kunnen ze al vanuit het land van herkomst die digitale cursussen volgen. Zij kunnen zich al vormen, zij kunnen zich die kennis al eigen beginnen te maken, indien ze weten dat ze binnen een paar maanden naar ons land komen en ze aan die procedure begonnen zijn. We kunnen via die digitale instrumenten de mensen zelf de kans te geven om zich dat veel sneller eigen te maken. Ik ben ervan

overtuigd dat een groot deel van de mensen die de vaste wil hebben om naar hier te komen, dat spontaan zal doen. Maar dat aanbod, mochten ze ernaar zoeken, bestaat vandaag nog niet. Ook dat kunnen we dan digitaal ter beschikking stellen.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Het is inderdaad een geweldige opportuniteit, die die inburgering misschien tot een meer volwassen niveau kan brengen en ons verder kan brengen, en veel sneller en minder paternalistisch, dan op een niet-digitale manier.

Het is inderdaad een fantastische evolutie. We kijken ernaar uit om dat mee te volgen. Ik twijfel er niet aan dat dat goed komt.

Misschien kan de digitalisering zelfs de vraag van de centrale examens oplossen. Dat bespaart de mensen dan ook een verplaatsing. We hebben daar veel over gediscussieerd. Misschien kan zelfs dat probleem op deze manier worden opgelost.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de daling van het aantal inburgeringsattesten – 112 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, eerst wil ik zeggen dat ik hoop dat de examens van de inburgeringstrajecten niet worden gedigitaliseerd. Dat was de suggestie van mevrouw Partyka op het einde van de vorige vraag. Persoonlijk contact is en blijft zeer belangrijk, zeker voor die examens.

Minister, ik heb een aantal vragen over de kwartaalcijfers die op 2 oktober werden vrijgegeven door het Agentschap Inburgering en Integratie. Die toonden immers een scherpe daling ten opzichte van vorig jaar, minstens deels ten gevolge van de coronacrisis.

Minister, u hebt in dat verband aan Knack verklaard dat 90 procent van de inburgeraars in een traject digitaal werd bereikt. Het ging er in de vorige vraag ook over. U hebt daar ook de noodzaak uitgedrukt van een versnelde digitalisering – ook daarover hebben we het daarnet al gehad – waar we – ik citeer u: “in het Vlaamse relanceplan (...) maar liefst 15 miljoen euro voor voorzien.”

Minister, ondanks het feit dat 90 procent van de inburgeraars in een traject werd bereikt, daalde het aantal personen dat een inburgeringsattest behaalde met 28,8 procent. Waaraan is deze daling te wijten? Zijn er nog andere oorzaken dan corona? Koppelt u daar eventueel initiatieven aan?

U verwijst naar 15 miljoen euro die uit het relanceplan zullen komen. Waaraan zal dat worden besteed? Kunt u dat eens oplijsten? Kunt u een overzicht geven van hoe die middelen concreet zullen worden aangewend?

Ten slotte wil ik u nog meegeven dat ik tevreden ben u te horen dat u een bijdrage zult vragen, een vergoeding voor die chromebooks, die laptops. Ik zou durven denken dat dat toch een beetje is onder de invloed van het Vlaams Belang, onder mijn invloed. Want wij hebben al een aantal keren aangekaart dat het niet normaal is dat inburgeraars zomaar een laptop ter beschikking krijgen. Maar nu is de

hamvraag, minister Somers, hoeveel die bijdrage voor die laptop zal zijn. Dat is mijn slotvraag.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank u voor uw vraagstelling.

Ik zal uw vraag even kaderen. U verwijst naar de cijfers. U weet dat het Agentschap Integratie en Inburgering sinds 1 juli 2020 kwartaalcijfers publiceren. Ze behandelen vier indicatoren: de instroom van het aantal nieuwkomers; het aantal inburgeringscontracten dat wordt afgesloten; het aantal inburgeringsattesten dat wordt behaald en het aantal doorverwijzingen Nederlands tweede taal (NT2). Daarvan wordt dan een vergelijking gemaakt met de kwartalen en de jaren voordien. Dat is een eerste stap naar die data waarover ik daarnet sprak. Dat is nog niet voldoende, maar het is een eerste stapje om meer, duidelijke en heldere data te hebben om het debat ter zake te kunnen voeren op een geobjectiveerde manier.

De kwartaalcijfers die op 1 oktober ontsloten zijn, behandelen de maanden maart, april en mei. De cijfers komen altijd met wat vertraging. Ik moet u zeggen dat dat ook bij politiecijfers zo is. Ik heb daarin ervaring als burgemeester. De kwartaalcijfers van de politie waarmee ik in Mechelen werk, kwamen ook vaak met twee à drie maanden vertraging. Dat is nu eenmaal het systeem. Maar we zullen proberen ze toch een beetje dichter bij de afsluiting van het kwartaal te bezorgen.

Het is dus volgend op het eerste kwartaal, van begin 2020, dat we hebben beslist om cijfermateriaal te delen met iedereen. In maart sloeg corona toe. Dat heeft natuurlijk een enorm effect op de cijfers. Maar het blijft inderdaad belangrijk om de cijfers te bestuderen en ook open te stellen.

Ik kom tot uw vragen. 90 procent van de inburgeraars werd in de maanden maart, april, mei en juni inderdaad digitaal bereikt. Dat betekent dat de agentschappen hen in volle lockdown konden bereiken. Er zijn twee zaken gebeurd. In de eerste weken werden alle inburgeraars intensief gecontacteerd met uitleg over de veiligheidsvoorschriften rond corona. Vanaf eind april werden dan de eerste lessen digitaal gegeven en konden de inburgeraars verder digitaal les volgen.

Een aantal lessen liepen uiteraard, doordat er één maand wegviel, vertraging op, waardoor er minder attesten werden uitgereikt. Er zijn echter nog twee andere belangrijke redenen waarom dat ook het geval is. Eerst en vooral konden inburgeraars die al ervaring hadden met Maatschappelijke Oriëntatie (MO) of NT2 een aantal weken geen vrijstellingstoets afleggen, wegens de sluiting van de gebouwen van de agentschappen. U weet dat niet alleen de agentschappen hun lokalen hebben gesloten, maar bijvoorbeeld ook VDAB, Kind en Gezin en andere instanties hebben dat in die volledige lockdownperiode in de beginfase moeten doen. Daardoor konden een aantal inburgeraars die recht hebben op een vrijstellingstoets – dat gaat bijvoorbeeld over mensen die al een hele termijn hier zijn en kunnen aantonen dat ze voldoende Nederlands kennen – die toets niet afleggen. Ten tweede werden de NT2-lessen, die onder de bevoegdheid van collega Weyts vallen, uitgesteld of tijdelijk opgeschort, om dezelfde coronaredenen. Daardoor konden minder mensen hun attest verkrijgen. Dat is volgens mij de oorzaak van die daling.

Er zijn indicaties dat er in het volledige kwartaal een inhaalbeweging zal zijn. Maar ik denk dat er ook een ander effect zal spelen vanaf het volgende kwartaal, namelijk dat er minder mensen fysiek zijn ingestroomd. Dat is natuurlijk sequentieel: eerst kom je binnen in het land, word je erkend als politiek vluchteling of als iemand die legaal in het land kan binnenkomen, dan volgen de inburgerings-trajecten, op gemiddeld zeventien maand – we proberen dat wat in te korten – en dan krijg je je attest of moet je je examen afleggen. Dat zijn de verschillende

sequenties die naar voren komen in de cijfers. De sequentie waarnaar u hier gekeken hebt, heeft te maken met de drie elementen die ik daarnet heb aangekaart.

U vraagt me hoe we die middelen, die 15 miljoen euro, zullen gebruiken. Ik denk dat ik daarop al heb geantwoord via de vraag van mevrouw Partyka. Zij heeft exact dezelfde vraag gesteld, en ik heb er daarnet het antwoord op gegeven. Maar ik wil dat voor u eventueel herhalen, ik heb er alle begrip voor dat u misschien toen het antwoord niet 100 procent hebt gehoord. Of hebt u het wel gehoord?

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik heb het wel gehoord, maar ik zou dat toch nog wat meer in detail willen, als dat kan.

Minister Bart Somers: Ik kan op dit moment, omdat dat een beslissing is van de regering in het kader van de begroting, eigenlijk alleen maar een aantal elementen geven. 6 miljoen euro wordt gebruikt voor het nieuwe klantvolgsysteem – ik heb daarnet proberen uit te leggen wat dat is. 1 miljoen euro gaat naar die uitwisselingsplatformen. 9 miljoen euro gaat naar de digitalisering van het aanbod, dat wil zeggen het digitaal maken van de lessen Maatschappelijke Oriëntatie, het digitaal maken van testen, screeninginstrumenten en de oefeninstrumenten. Evident hebben we daarvoor performante servicesystemen nodig en ook studio's – uiteraard beperkt – om die lessen op te nemen en onze lesgevers toe te laten die lessen te geven. En verder gaat er nog een deel naar de opleiding van het eigen personeel inzake digitale vaardigheden, en wellicht ook nog een deel naar de uitbreiding. Dat zijn de elementen die ik u daarover kan geven.

Ik denk dat ik daarmee heb geantwoord op uw belangrijkste vragen.

Wat uw bijkomende vraag betreft: dat is iets dat we aan het uitwerken zijn. Zodra we daarop een beter zicht hebben, zult u dat zeker vernemen in de commissie.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister Somers, ik dank u voor uw antwoorden.

Ik begin met mijn laatste vraag, over die chromebooks, die laptops. Als u nog geen bedrag kunt of wilt geven, dan heb ik daar wel begrip voor. Maar misschien is er iets dat u me toch al kunt vertellen. U zegt terecht – u bent geen socialist wat dat betreft – dat gratis niet bestaat. Maar wat is uw ideologische visie daar dan wél op, principieel? En daarmee bedoel ik: moet dat kostendekkend zijn, streeft u daarnaar? Zult u een bedrag vragen dat de kostprijs dekt? Of zal dat toch, zoals de prijs voor het inburgeringstraject, slechts een peulschil bedragen van de kostprijs van die laptops en de verspreiding daarvan? Want die kost ook geld.

En ten tweede, over die 15 miljoen euro. Ik begrijp dat het gros van dat bedrag, 9 miljoen euro, effectief naar de digitalisering gaat. U hebt het opgesomd: studio's en dergelijke. Maar is er al eens een kosten-batenanalyse gebeurd? Want dit kost nu 15 miljoen euro, maar hoeveel zou dat kunnen opbrengen? In de toekomst vallen er door deze digitalisering kosten weg die misschien en hopelijk groter zijn dan die 15 miljoen euro die daar nu in wordt geïnvesteerd. Minister Somers, maakt u zo'n afweging, zo'n kosten-batenanalyse?

Tot slot vond ik wat u daarnet opperde, interessant, in de zin dat u – ernaar streeft is misschien veel gezegd – het zou toejuichen dat mensen reeds hun inburgeringstraject afleggen in het buitenland alvorens ze naar ons land trekken. Mag ik hieruit begrijpen dat dat toch een migratiemodel is dat u wilt promoten en propageren? Dat mensen, alvorens ze naar hier komen, en alvorens ze daarvoor de toestemming krijgen – laat ons dat niet vergeten – verplicht een inburgeringstraject

moeten volgen en ook dat examen verplicht moeten afleggen? En waarna natuurlijk door ons, onze samenleving, de regering – ik weet dat het geen Vlaamse bevoegdheid is, nog niet, maar vooralsnog een Belgische bevoegdheid – kan worden gezegd: 'U bent niet geslaagd. Het spijt ons, maar u kunt niet naar ons land komen.' Dat lijkt me een zeer goed migratiemodel. Mijn vraag is: onderschrijft u dat, minister Somers?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik zal op een aantal vragen een antwoord geven. Eerst en vooral vraagt u naar de chromebooks en het onderzoek dat we doen om te bekijken of er daartegenover een vergoeding moet staan. Mijn liberale overtuiging is, één, dat gratis niet bestaat, en twee, dat de samenleving kansen moet geven aan iedereen. Niet alles is kostendekkend in onze samenleving. Als u een boek gaat ontlenen – huren, is dat eigenlijk – in de bibliotheek, is de kostprijs die daartegenover staat zeker niet kostendekkend. Als u op een bus stapt, is de kostendekkingsgraad, u weet dat, eerder bescheiden. Er zijn in de samenleving dus nogal wat dingen die wij, vanwege een armoedebeleid of een gelijkekansenbeleid, niet kostendekkend maken.

Ik vind dus dat daar een kostprijs tegenover moet staan die correct is, die duidelijk maakt dat gratis niet bestaat en dat dat een inspanning is, maar die tegelijkertijd ook rekening houdt met de context van de betrokken personen, die nieuw zijn in onze samenleving. Ik betwist dus ook dat wat wij nu vragen ten aanzien van inburgeraars, een peulschil is. Ik ben het daar absoluut mee oneens. Ik denk dat dat een ernstig bedrag is dat we vragen, een redelijk bedrag dat mensen toelaat om te beseffen dat wat ze doen, niet vrijblijvend is, maar dat tegelijkertijd ook draagbaar blijft voor mensen.

U stelt dat er door te digitaliseren misschien nieuwe mogelijkheden ontstaan. Vanuit uw politieke kader begrijp ik dat u dat doet. U spreekt over een opening naar een nieuw migratiemodel. U geeft ook wel toe dat het een federale bevoegdheid is. Ik wijs er alleen op dat we niet verantwoordelijk zijn voor migratie. Het werk van de Vlaamse Regering en van mij begint op het moment dat mensen een legale verblijfsvergunning hebben. Dan begint het inburgeringsproces. We hebben daar Vlaamse regelgeving rond. Ik duid alleen op de mogelijkheden die digitalisering heeft. Die gaan veel verder en creëren platformen die ook in de toekomst zinvol en nuttig kunnen zijn om verder verkend te worden. Ik denk dat dit alleen maar een model is dat extra hefbomen in zich draagt.

Ik zie op twee manieren winsten, of besparingen, mogelijk door te digitaliseren. Eerst en vooral is er een economische winst voor de samenleving. Vandaag zitten we al veel te lang in een logica waarbij iemand die ons land binnenkomt, eerst erkend moet worden, of vanuit het buitenland komt met een erkenning, en dan begint die aan een inburgeringstraject. De gemiddelde doorlooptijd van een inburgeringstraject in Vlaanderen is zeventien maanden. Dat betekent dat veel van die mensen zeventien maanden eigenlijk in een passieve situatie zitten, waarbij men eerst Nederlands moet verwerven, Maatschappelijke Oriëntatie moet doen, en dan actief gaat worden op de arbeidsmarkt. Ik wil dat totaal omdraaien. Ik wil graag hebben dat mensen die in onze samenleving zijn, zo snel mogelijk, als het van mij afhangt vanaf dag één, op eigen benen kunnen staan en kunnen bijdragen aan die samenleving. Het lijkt mij daarom een veel beter model om binnen de twee maanden naar VDAB te gaan, in het gesprek met VDAB zo snel mogelijk een job te vinden, en op die manier voor zichzelf te zorgen, maar tegelijkertijd onmiddellijk ook bij te dragen tot de samenleving. Ook voor het verwerven van het Nederlands, ook voor het verwerven van maatschappelijk inzicht is dat belangrijk. Werken en inburgeringstraject samen laten sporen, is volgens mij een veel wijzere en veel

betere en op maatschappelijke winst gerichte oplossing dan de oude methode van het verleden. Ik ben iemand die gelooft in die versnelling.

Er is natuurlijk ook nog een andere manier waarop we winst gaan boeken, en u verwijst daar ook naar. Door te digitaliseren, gaan we misschien minder kosten hebben om die lessen te geven en zal er daar een uitsparing zijn. Die middelen wil ik heroriënteren naar een beleid dat segregatie tegengaat, dat samenlevingsproblemen op een meer efficiënte manier aanpakt. Vandaag is er al een deel van het agentschap dat daarvoor wordt ingezet. Dat is een van de taken van het agentschap. Ik wil die versterken. Ik wil die ook robuuster maken, met een aantal projecten. U kent een aantal van die projecten trouwens. Een van de dingen waar ik sterk in geloof, is 'School in zicht', waarbij ouders op vrijwillige basis worden aangemoedigd om niet naast elkaar, maar wat meer met elkaar te leven. Er zijn nog zulke sporen te ontwikkelen. En daar wil ik een stuk van de energie van het agentschap voor inzetten, omdat ik denk, sprekend vanuit de ervaring uit mijn eigen stad, dat als je dat voldoende robuust doet, als je dat voldoende met wortel én stok doet, als je dat voldoende gedurfd en vernieuwend doet, je dan een samenleving – of een stad of een stedelijke omgeving, want het gaat vaak over steden en wijken – kunt bouwen waar het samenleven voor iedereen erop vooruit kan gaan. We verschillen daar soms van mening over, maar ik geloof dat dat een haalbare kaart is. Ik neem aan dat dat voldoende consequent en robuust gebeurt. En daar wil ik een stuk van de energie en de middelen naartoe heroriënteren op het moment dat die digitalisering heeft plaatsgevonden.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik ben daarnet één vraagje vergeten te stellen. U had het over – en daar wil ik u mee complimenteren – 'meten is weten' en gebrekkige data. Welke data moeten er volgens u nog worden bijgehouden om echt een goed overzicht te krijgen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik denk dat dat tamelijk breed gaat, mijnheer Van Rooy. Ik vind dat dat bijvoorbeeld over schoolse vooruitgang en over opwaartse sociale mobiliteit gaat. Hoe doet een tweede en derde generatie uit de migratie het op de arbeidsmarkt, op de huisvestingsmarkt, op het vlak van schoolse resultaten? Ik vind ook cijfers rond de werkloosheid en werkzaamheidsgraad, niet alleen van een eerste generatie, maar vaak ook van de tweede en derde generatie van mensen met migratieroots, belangrijk. En ik kan er mij zo nog inbeelden. Ik heb ze nu niet geïnventariseerd. U vraagt mij dat spontaan. Maar voor mij zijn dat zeer zinvolle cijfers om te kijken hoe een samenleving evolueert en of wij er inderdaad in slagen om nieuwe mensen in onze samenleving, ook in de tweede en derde generatie, vooruitgang te zien boeken en te zien bijdragen tot de samenleving. Dat geldt ook op het vlak van bijvoorbeeld nieuwkomers: waar staan mensen na twee jaar, na vijf jaar, na tien jaar in een samenleving? Dat zijn zinvolle cijfers. En daar moeten geen taboes rond bestaan. Je moet daar op een heldere manier naar kijken. Het enige probleem dat zich op een zeker moment natuurlijk wel stelt – en ik worstel daar zelf ook mee – is: hoelang blijft men migrant? Mensen van de derde generatie, zijn dat mensen die gewoon Vlamingen zijn zoals wij allemaal? Of moet je die mensen nog altijd beoordelen op hun migratieachtergrond? In de mate dat je dat voldoende wijs doet, denk ik dat dat ook in het belang van iedereen kan zijn. In Denemarken, voor zover ik goed geïnformeerd ben, is hun dataset ook zo opgebouwd.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik wil nogmaals mijn compliment herhalen, minister. Want ofschoon wij ideologisch natuurlijk diep van elkaar verschillen, ben

ik het volledig met u eens dat we zoveel mogelijk data moeten verzamelen, zoals u dat zonet goed hebt beschreven, inzake werkloosheid, huisvesting enzovoort, om mensen die integreren, zo goed mogelijk te blijven opvolgen. Hulde daarvoor.

Waar ik u helemaal niet in volg, is het verhaal dat toch weer met de kostprijs te maken heeft, als u zegt dat de prijs voor die chromebooks niet kostendekkend moet zijn. En wat betreft de baten die die 15 miljoen euro kan teweegbrengen, daar is eigenlijk geen berekening van gemaakt. Of ik heb u die toch niet horen uitleggen. U investeert nu 15 miljoen euro, maar hoeveel brengt die digitalisering op? Hoeveel kosten worden daarmee uitgespaard? En hoeveel is dat dan in verhouding tot die 15 miljoen euro die is geïnvesteerd? Ik blijf daar enorm op mijn honger zitten. En dat typeert natuurlijk wel een beetje uw beleid, waarin u mijns inziens niet genoeg op de centen let. Als ik u dan hoor zeggen dat u het bedrag dat eventueel wordt gewonnen, gaat heroriënteren, kan ik alleen maar denken aan al die gehandicapten die op wachtlijsten staan en voor wie 15 miljoen euro ook zeker geen peulschil zou zijn. Ik betreur het dat er op het domein van inburgering en integratie slecht beheer is met belastinggeld, dat wat mij betreft vaker aan onze mensen eerst zou moeten worden besteed in plaats van aan inburgeringstrajecten of digitalisering.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de uitwisseling van expertise inzake armoedebeleid tussen lokale besturen – 49 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Minister, sinds 2008 houdt Decenniumdoelen, een samenwerking van armoedeorganisaties, een armoedebaarometer bij. De armoedebaarometer brengt 16 indicatoren in kaart. In 286 van de 300 gemeenten en steden is het armoederisico hetzelfde gebleven of gestegen.

Er staan in het rapport een aantal interessante vaststellingen. Bij gezinnen met jonge kinderen stijgt de kansarmoede. Eind 2019 was 1 op de 7 kansarm. In 2008 was dat nog 1 op de 12. Het aantal jongeren dat de school verlaat zonder diploma, neemt in veel gemeenten toe. Het aantal personen met een leefloon nam in dezelfde periode toe van 22.329 tot 39.468. En volgens een bevraging naar aanleiding van corona zouden dat er nu nog veel meer zijn. Ook het aantal mensen die een voedselpakket of andere aanvullende steun hebben, is gestegen. De werkloosheidscijfers namen de laatste jaren wel af, tot eind 2019, maar sinds het begin van de coronacrisis stijgen de cijfers uiteraard weer fors.

Op vrijdag 25 september heeft de Vlaamse regering het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) goedgekeurd. Dat is uiteraard een zeer belangrijk instrument, waarmee op een transversale wijze kan worden gewerkt aan armoede. Uit de vele acties blijkt dat er nu en in de verdere legislatuur op Vlaams niveau heel wat inspanningen zullen worden geleverd om het armoederisico te verkleinen. Een van de maatregelen betreft de uitwisseling van expertise inzake armoedebeleid tussen de lokale besturen, waarbij een lokaal bestuur dat een medewerker ter beschikking stelt aan een ander lokaal bestuur, zal worden gecompenseerd. Daarvoor wordt 250.000 euro per jaar uitgetrokken.

Minister, hoe ziet u die concrete maatregel uitgewerkt worden en hoe zullen de lokale besturen daarvan in kennis gesteld worden? Hoe ziet u de samenwerking

met uw collega-minister Beke? Zou het eventueel ook niet interessant zijn om met dit budget een aantal experts ter zake aan te werven en hen ter beschikking te stellen van de lokale besturen die daarvoor projecten zouden kunnen indienen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Rudder, ik dank u voor uw vraag, want de strijd tegen armoede ligt mij ook heel nauw aan het hart. Dat is het voor- of nadeel van een burgemeester: die staat met twee voeten in de samenleving en wordt dus ook wel vaak geconfronteerd met heel schrijnende armoedeproblematieken, waar je als samenleving een antwoord op moet geven.

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding is pas op vrijdag 25 september goedgekeurd door de Vlaamse Regering. We moeten die maatregelen evident verder uitwerken, samen met collega Beke, die hier ook een belangrijke verantwoordelijkheid draagt, maar ook met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). We zitten dus aan de start.

De bedoeling van de maatregel is om succesvolle voorbeelden van lokale armoedebestrijding in andere lokale besturen uit te rollen door sterke lokale medewerkers daar in te zetten en het lokale beleid naar een hoger niveau te tillen. Lokale besturen zijn daar vragende partij voor. Ze zoeken niet gewoon experts armoedebestrijding, maar mensen die ook de lokale context door en door kennen.

Concreet zullen we met het budget van 250.000 euro een vijftal medewerkers halftijds aan de slag brengen in een ander lokaal bestuur, in een traject van vier maanden. Ik heb me daarvoor ook laten inspireren door mijn eigen ervaringen in Mechelen.

Collega Beke is een uitstekende collega, bevoegd voor het lokaal sociaal beleid en de armoedebestrijding. Het hoort tot de kernopdrachten van lokale besturen om onderbescherming tegen te gaan en toegang tot sociale grondrechten te verzekeren. Mijn goede collega Beke erkent de cruciale rol van de lokale besturen in het armoedebestrijdingsbeleid en onderzoekt de mogelijkheden om dat ook vanuit zijn bevoegdheid en budget voor het lokaal sociaal beleid en de coördinatie van het armoedebeleid te ondersteunen. Onze administraties hebben elk een eigen netwerk en communicatiekanalen waarmee ze kunnen detecteren waar er goede praktijken en sterke profielen zijn inzake lokaal armoedebeleid en welke lokale besturen een beroep zouden willen doen op zo'n deeltijdse expert uit een andere gemeente.

U vraagt of het ook interessant zou zijn om experts aan te werven. Ik denk, in alle eerlijkheid, dat er al heel veel experts zijn inzake de armoedeproblematiek en inzake lokale beleidsparticipatie van mensen in armoede. Ik verwijs naar de teams voor advies en ondersteuning bij vzw De Link, het aanbod van CEDES, het aanbod van Verenigingen waar armen het woord nemen, de sector Samenlevingsopbouw, het project Samen tegen onbetaalde schoolfacturen en zo verder. Zij zorgen nu al voor een goede begeleiding vanuit inhoudelijke expertise. Heel wat lokale besturen organiseren vandaag een of andere vorm van structurele participatie van mensen in armoede bij het beleid, zodat ze die eigen lokale expertise ten volle kunnen inzetten.

Waar lokale besturen nood aan hebben, mevrouw – en ik spreek uit eigen ervaring – is vooral aan een hands-on-aanpak: mensen die verstand hebben van de inhoud, maar ook van de context waarin lokale besturen werken, mensen die dus ook expertise hebben inzake de lokale regelgeving, die weten hoe je een lokale administratie aan de slag kunt laten gaan, hoe je de instrumenten waarover lokale besturen beschikken meer efficiënt kunt inzetten om die verschrikkelijke armoede te bestrijden. Experts hebben wel theoretische inzichten, goede visies en goede

concepten, maar de lokale besturen vragen om mensen die mee de handen uit de mouwen steken. Ik denk dat dat een efficiënt extra spoor zou kunnen zijn in de strijd tegen armoede: training on the job, via een netwerk tussen lokale besturen met goede praktijken, het tijdelijk inzetten van mensen in andere gemeenten om daar dingen aan te leren en aan te pakken, op het terrein, in de praktijk.

Ik wil u een concreet voorbeeld geven. Ook in bijvoorbeeld Kortrijk wordt hier heel hard rond gewerkt. Wij zijn in Mechelen, door de schrijnende confrontatie met armoedesituaties, begonnen met het uitbouwen van een GO-team (Gezinsondersteuningsteam). Dat team werkt op een heel andere manier, in samenwerking met het OCMW en de politiediensten, veel meer generalistisch. Daarbij wordt één maatschappelijk werker toegewezen aan slechts een vijf- à zestal gezinnen in armoede. Ze werken allemaal samen met, niet voor, maar samen met personen in armoede om zaken aan te pakken. We hebben daar een prijs voor gekregen van de Koning Boudewijnstichting voor het beste armoedeproject, van de voorzitter, kinderpsychiater professor Adriaenssens. Dat was aanvankelijk een controversieel project: politie en armoedebestrijding? Maar men begreep dat dat een heel goed project was. We hebben daarmee mensen uit de armoede getild. Sommige mensen hebben we heel lang en heel intensief moeten begeleiden, maar we hebben hen uit de armoede kunnen tillen. We hebben ons gericht op kinderarmoede. Dat is volgens mij een uitrolbaar project. Maar dat vraagt een bepaalde filosofie. Dat is een traject dat wij, in onze organisatie, hebben doorgemaakt en dat maanden- of zelfs jarenlang heeft geduurd en dat ook een bepaalde attitude vergt en op een zeker moment 'the right man on the right place'. Ik heb dat niet gedaan, het was iemand in onze administratie die het juiste inzicht had en zei: ik moet de conventionele manier van werken doorbreken, want anders bereiken we die mensen niet. We moeten dat op een andere manier aanpakken en een transformatie van de organisatie bewerkstelligen. Je moet de successen zien en de randvoorwaarden kennen.

Als we dat kunnen delen met andere besturen, op het terrein, dan kan dat volgens mij een verschil maken. Dat kun je met 250.000 euro. Dat is geen heel grote som. Maar als je elk jaar – het gaat over projecten van vier maanden – met zo'n team naar een ander bestuur kunt gaan, en je kunt elke vier maanden zo'n vier of vijf besturen bereiken, dan kun je heel snel iets uitrollen. Dat is waar ik in geloof.

Ik weet dat we ook wetenschappelijke ondersteuning nodig hebben en dat we mensen in armoede zelf aan het woord moeten laten, maar er zijn vandaag al heel veel experts. Het probleem is dat die experts op een wat vaag domein blijven en daar had ik, vanuit mijn lokale ervaring, een hekel aan. Ze legden wel heel verstandig beargumenteerde documenten op tafel, maar we krabden met de handen in het haar bij de vraag: hoe kunnen we dat nu vertalen naar het terrein? Die vertaalslag naar het terrein is het allerbelangrijkste. Daarop moeten we nu inzetten. Dat is de reden voor dat geld. Dat is de afspraak die we gemaakt hebben. Ik begrijp dus uw vraag naar expertise, maar hier willen we echt iets anders doen, iets dat vandaag nog niet bestaat. Mocht dit lukken in dit domein, dan kan het misschien ook wel inspirerend zijn voor andere beleidsdomeinen.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw heel open en diepgaande antwoord. Ik moet eerlijk zeggen dat u me zeker en vast hebt overtuigd van de visie die achter deze maatregel zit. Ik ben zelf ook burgemeester en weet ook hoe moeilijk het is om op lokaal niveau aan dat armoedebelied te kunnen werken. Ik ben dus heel blij dat deze maatregel er zal komen. Ik ervaar zelf ook dat het voor ons heel moeilijk is om initiatieven uit te rollen. Want zoals u zelf zegt, kunnen experts het op papier altijd heel mooi wetenschappelijk uitleggen. Op papier kan het allemaal heel simpel lijken. Maar de uitwerking in de praktijk vraagt

nog iets anders. Dat vraagt nog veel meer expertise. Vandaar ook de good practices die er vandaag al zijn in heel wat steden en gemeenten, zeker in bijvoorbeeld Mechelen. Ik heb daar namelijk al wat over opgezocht. Het is belangrijk dat we die als lokale besturen mee kunnen krijgen om daaraan te werken.

Ik wil nog iets meegeven waarover we misschien eens verder moeten nadenken. Als lokaal bestuur willen we vaak inzetten op het bereiken van mensen in armoede, maar we kunnen hen vaak niet bereiken omdat we botsen op heel wat privacy-regels. We kennen de mensen die gekend zijn bij de welzijnshuizen en bij de OCMW's. Maar mensen die daar niet gekend zijn, blijven nu onder de radar. Die bereiken we niet. Als lokaal bestuur zoeken we wel naar manieren om hen te bereiken, maar we botsen daarbij op de wetgeving. Uiteraard is de wetgeving op de privacy heel belangrijk, maar het is soms wel door die strenge wetgeving dat een aantal mensen uit de boot vallen. Wij zoeken naar ondersteuning om ook die mensen te kunnen bereiken. We zagen dat ook bij de maatregelen van Vlaanderen om in te zetten op de doelgroep van kwetsbare gezinnen. Het is heel goed dat we dat geld gekregen hebben, maar we moeten meer zoeken naar maatregelen of regels om die mensen te kunnen bereiken.

Uiteraard is de VVSG een heel belangrijke partner. Ik zit zelf ook in de raad van bestuur van de VVSG en ben dus ook blij dat die verder betrokken zal worden om verder de regelgeving of de maatregelen uit te werken.

Minister, u hebt me dus echt overtuigd van dit initiatief. Ik kijk er echt naar uit om dit te kunnen uitrollen. Anderzijds roepen we toch ook op tot een manier om lokale besturen nog meer inzage te kunnen geven en af te stappen van die privacy-wetgeving, opdat we kwetsbare gezinnen die nu niet bereikt kunnen worden, op een of andere manier toch kunnen bereiken.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp.a): Heel wat thema's waarover het hier vandaag gaat, zijn al eerder de revue gepasseerd. Ik denk dat bestuurskracht hier een heel cruciale factor is. Om een goed armoedebestuur te kunnen voeren, is bestuurskracht nodig. Ik interpreteer deze maatregel als volgt: een minister die gemeenten met een kleinere schaal een duwtje in de rug wil geven om de bestuurskracht te vergroten via uitwisseling. Ik denk dat dat de filosofie is die erachter zit.

Ik heb daar enkele vragen over. Mevrouw De Rudder gaf het al aan: de VVSG is een belangrijke partner. De VVSG kent al jaren de traditie van het verzamelen van good practices. Er zijn netwerken tussen steden, die zelf op zoek gaan naar mensen met expertise in lokale administraties, die dan gedetacheerd worden naar de VVSG.

Mijn vraag hierover is: is dit niet wat dubbelop? Vormt dit geen concurrentie met wat de VVSG doet? Of andersom: is dat wat de VVSG vandaag doet, niet voldoende? Leidt dit niet enkel tot een leren kennen van een initiatief, via bijvoorbeeld een trefdag, zonder verdere stappen?

Dat leidt me tot het volgende: de inhoud zelf van de projecten en de uitwisseling. Ik lees dat er vijf medewerkers zijn, die zorgen voor vijf uitwisselingen, een-op-een, tussen twee lokale besturen. Betekent dat dat een centrumstad mensen kan uitsturen naar verschillende gemeenten? Geldt dit enkel voor kleinere lokale besturen of ook voor centrumsteden? Ik denk dat centrumsteden toch wat meer capaciteit hebben en wat meer luxe hebben dan kleinere besturen en hier dus misschien niet voor in aanmerking komen.

U gaf het voorbeeld van het project GO in Mechelen. Dat is inderdaad een goed voorbeeld van outreachend werken. Ik denk dat dat dé sleutel is om aan armoede-detectie te kunnen doen en om die mensen te kunnen vinden, zoals mevrouw De

Rudder zegt. Op dat vlak zijn wij wat teleurgesteld in het VAPA, omdat er weer een experimenteel kader gemaakt wordt voor de gezinscoaches, terwijl ik denk dat we daar echt wel effectief mee van start kunnen gaan in de gemeenten. Dat mis ik bij minister Beke. Wat vindt u daarvan, minister Somers? Wilt u de handen in elkaar slaan en zeggen aan minister Beke: komaan, laten we die gezinscoaches effectief uitrollen?

De privacy is inderdaad een belangrijk aspect. Onze fractie is al maandenlang vragende partij naar de gegevens van Kind en Gezin en het agentschap Opgroeien, die 93 procent van de mensen met een risico op kansarmoede bezoeken. Zij weten wie die mensen zijn. Die uitwisseling zou toch wel moeten kunnen lukken? We zouden dat toch moeten kunnen bekijken? Dat staat ook niet expliciet benoemd in het VAPA en dat mis ik wel. We zullen daar donderdag verder over in debat gaan.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil de twee collega's danken voor hun constructieve insteken en voor hun engagement in dit debat. Ik vind dit, in alle eerlijkheid, een van de belangrijkste debatten.

Ik blijf het heel confronterend vinden dat we in een heel welvarende regio als Vlaanderen toch nog kinderen in armoede zullen zien opgroeien. Dat heeft mij ook altijd heel hard aangegrepen als burgemeester. Ik ben burgemeester van een stad die een heel opvallende opwaartse beweging heeft gemaakt. Mechelen is een van de weinige steden waar de kinderarmoede de facto niet zo sterk is gestegen. Wij hadden de hoogste kinderarmoede in 2000, vandaag zijn we de derde beste, nochtans in een heel volkse stad – als ik dat zo mag zeggen. Maar het feit dat er in mijn stad nog altijd kinderen worden geboren in een kansarm gezin, gedepriveerd, dat vind ik heel confronterend, ook moreel. Ik voel daar een verantwoordelijkheid voor en we moeten zoeken naar manieren om dat aan te pakken. En uit dat gevoel is dat GO-team ontstaan, een nieuwe out-of-the-boxmanier om armoede aan te pakken. En ik zie dat er in heel veel lokale besturen over de partijgrenzen heen mensen zijn die zoeken naar nieuwe creatieve wegen om die armoede-problematiek vast te pakken, en dat kunnen we alleen maar toejuichen.

Mijnheer Veys, u verwees er terecht naar dat er inspanningen gebeuren bij de VVSG. Er zijn informatieavonden, de best practices worden in beeld gebracht. Maar hier willen we echt een radicale stap, een vernieuwende stap vooruit zetten. Wat is hier het idee? Ik pak even mijn GO-team, want dat is misschien wel het gemakkelijkste voorbeeld. We hebben heel veel ervaring opgedaan. Mensen op het terrein hebben een aantal zaken begrepen. Hoe moeten we terugkoppelen? Wat doen we met onze papierwinkel, hoe beperken we die, hoe creëren we ruimte? Hoe werken we misschien minder gespecialiseerd?

U kent het probleem van een persoon in kansarmoede: die komt bij het OCMW aan om zich aan te melden vanwege een probleem en het eerste wat men hem vraagt is of hij zijn identiteitskaart heeft. 'Nee, die ben ik verloren.' 'Ah, dan moet je eerst even naar de politie om dat in orde te laten brengen en je moet een pasfoto laten nemen.' Wel, die persoon haakt af. Die komt buiten en die komt niet meer terug, want die is moe, die is dat beu en die zit bedolven onder paperassen en aangetekende brieven. Die mensen weten niet meer hoe ze het moeten aanpakken, hebben er de energie niet meer voor en voelen zich misschien ook wat beschaamd. Er zijn heel veel redenen waarom iemand dan zou afhaken. Of: die persoon komt aan loket 1, bij de werknemer die gespecialiseerd is in kinderproblematiek, maar er is ook nog een schuldenproblematiek en daarvoor moet die persoon naar loket 2 en zo verder. Voor je het weet, zitten we door onze redenering van bandwerk en specialisatie mensen van het ene loket naar het andere te sturen, waar ze allemaal formulieren moeten invullen.

We hebben dat in Mechelen helemaal losgelaten. De vragen zijn dan hoe je in zo'n geval toch efficiënt kunt blijven werken, voldoende informatie kunt blijven doorgeven en de papierwinkel achter je kunt laten. Ik geef het voorbeeld van de privacyregels. De reden dat we de politie hebben ingeschakeld, is dat de politie heel veel informatie heeft. Dat is een methode om een aantal zaken te omzeilen en veel dingen mogelijk te maken. Hoe hebben we dat in de praktijk gedaan? Hoe zit die samenwerking juist? Waar stopt die samenwerking? Want we mogen natuurlijk geen repressieapparaat creëren. Maar hoe raken we binnen? En wat dan? Wel, wij hebben alle maatschappelijke assistenten een budget gegeven waarmee zij een aantal dringende zaken in dat huis ook mogelijk maken. Wat is de techniek die daarachter zit? Hoeveel keer per week ga je binnen bij die mensen? Dat is een verhaal van vallen en opstaan, een leerproces dat we helemaal doorlopen hebben in Mechelen. Wel, ik zeg u: als je een maatschappelijk assistent die al twee of drie jaar in dat project zit, die daar succes mee geboekt heeft en gemotiveerd is, naar gemeente X stuurt, waar ze met de handen in het haar zitten en ze die ervaring niet hebben, en daar vier maanden laat werken en mee op stap laat gaan, dan gaat dat veel verder gaan, veel ingrijpender zijn als accelerator.

En u vraagt mij of er nog vijf mensen zijn die alle vijf naar dezelfde gemeente kunnen gaan. Dat moeten we verder uitwerken, maar ik kan me perfect indenken dat het mogelijk is om naar een middelgrote gemeente te gaan met drie mensen uit eenzelfde project en ze daar vier of zelfs zes maanden te laten meedraaien, als het van mij afhangt, tot die organisatie dat helemaal mee heeft. Je moet het zien als een consultant die binnenkomt, niet alleen om nota's op te maken, maar ook om mee op de werkvloer of het terrein het verschil te maken. Dat is de methode die we zoeken.

Ik gebruik hier het voorbeeld van het GO-team, omdat ik daar zelf enthousiast over ben en er trots op ben, maar er zijn in Vlaanderen nog drie, vier, vijf of zes goede projecten die we moeten delen. Beeldt u zich eens in, mijnheer Veys, dat je ambtenaar bent in zo'n lokaal bestuur, dat je mee hebt gewerkt aan zo'n succesvol project en dat je gedurende vier maanden de kans krijgt om dat in een andere gemeente te mogen uitrollen. Wat een zelfvoldoening. Wat een verrijking ook voor jezelf, om een inkijk te krijgen in een andere organisatie. Je kunt daar trots uit halen als ambtenaar en kunt daar op jouw beurt ook heel veel uit leren. Dat is de interactie die we zoeken, en volgens mij is dat een nieuwe methode die we ook op andere domeinen gaan kunnen toepassen en die veel verder gaat – en daarmee gooi ik het belang van het zoeken naar good practices niet weg, want ik bewonder wat de VVSG doet.

En mevrouw De Rudder, wat uw laatste opmerking betreft: heel die problematiek van privacy en beroepsgeheim is een heel belangrijke. Er zijn op dit moment contacten met mijn kabinet en het kabinet van minister Beke en het agentschap Opgroeien om te bekijken hoe we dat kunnen doorbreken. Het is misschien wat oneerbiedig van mij om het daarmee te vergelijken, maar we hebben dezelfde discussie gehad rond de lokale integrale veiligheidscellen (LIVC's). Daar hebben we het probleem van het beroepsgeheim opgelost via een soort gedeeld beroepsgeheim, waardoor we jonge mensen die foute keuzes aan het maken zijn in hun leven, in een vroeg stadium weer op het rechte pad kunnen brengen. Dat gedeelde beroepsgeheim zouden we ook hier moeten kunnen toepassen. Ik denk dat we op dat vlak doorbraken moeten zien te realiseren. U zet dat hier terecht op de agenda, maar ik denk dat we lokale besturen meer informatie moeten kunnen geven en dat we hen moeten vertrouwen om op een correcte manier met die informatie om te gaan. Uiteraard moet daar een kader voor gecreëerd worden en kan niet iedereen die informatie krijgen, ook in het belang van de betrokkenen en om hen niet onnodig te stigmatiseren. Maar we moeten die mensen op een meer adequate manier kunnen helpen. Ik denk dat we daarin elkaars bondgenoten zijn en ik zou

dit project echt een kans willen geven. Dit is misschien een heel interessant spoor om goede praktijken veel diepgaander te laten doordringen in heel Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maike De Rudder (CD&V): Minister, bedankt voor uw bijkomende argumentatie en toelichting. Het stuk rond de privacy moet heel goed omkaderd worden, want als we de gegevens van die mensen op straat gaan gooien, dan gaat dat net belemmeren om in dergelijke initiatieven in te stappen. Als we dat dus een goed kader kunnen geven om de mensen gerust te stellen dat het beroepsgeheim heel strikt wordt opgevolgd, dan zal dat voor de mensen een hele geruststelling zijn en zullen we meer mensen kunnen bereiken op lokaal niveau. Ik hoop dat we daar samen verdere stappen in kunnen zetten. We weten allemaal dat armoede een transversaal thema is dat over de beleidsdomeinen heen gaat en dus bij verschillende ministers zit. Ik ben heel blij dat u hier ook uw verantwoordelijkheid in opneemt. Hopelijk kunnen we samen heel mooie resultaten boeken.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik weet dat het eigenlijk niet mag, maar ik neem toch nog even het woord. Dit zijn zeer pertinente opmerkingen. Ik moet regelmatig de eed afnemen bij mensen die voor het lokaal bestuur of het OCMW werken: 'Ik zweer de verplichting van mijn ambt trouw na te komen.' Ik denk dat dat kadert in wat mevrouw De Rudder zegt. Laat ons vertrouwen hebben in die lokale besturen. Laat ons geen loopje nemen met de privacy, maar laat de privacy ook geen obstakel zijn om problemen aan te pakken. Heel wijze woorden van ons allen. Ik zie mijnheer Veys ook instemmend knikken. We gaan erop vooruit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.